

Haalbaarheidsstudie naar het gebruik van IMA gegevens voor de constructie van gezondheidsindicatoren op wijkeniveau

Lies Lammens, Myriam De Spiegelaere en Patrick Deboosere

Inhoudstafel

Dankwoord

Executive summary

Inleiding

1. Beschrijving IMA databank

2. Verloop studie

2.1. Pop1: probleem sterftcijfers

2.2. Pop2: onzekerheid migratie

2.3. Pop3: onzekerheid migratie

3. Bepaling startpopulatie op 1 januari 2005

4. Bespreking demografische verdelingen

4.1. Geslacht

4.2. Leeftijd

4.3. Huishoudens

4.4. Conclusie

5. Bespreking geografische indicatoren

5.1. Gemeenten

5.2. Wijken

5.3. Correspondentie statistische sector en gemeente

5.3.1. Mate van correspondentie

5.3.2. Profiel personen zonder statistische sector

5.4. Conclusie

6. Bespreking arbeidsmarktindicatoren

6.1. Definities

6.1.1. Tewerkgestelde (of werkende) bevolking

6.1.2. Werkloze (of werkzoekende) bevolking

6.1.3. Actieve bevolking (of beroepsbevolking) & bevolking op arbeidsactieve leeftijd

6.1.4. Zelfstandigen (inclusief helpers)

6.2. Activiteitsgraad en tewerkstellingsgraad

6.2.1. Activiteitsgraad (%)

6.2.2. Tewerkstellingsgraad (%)

6.3. Aantal zelfstandigen (inclusief helpers)

6.4. Werkloosheid

6.4.1. Aantal werklozen

6.4.2. Werkloosheidsgraad (%)

6.4.3. Vergelijking geografische verspreiding werklozen IMA (2005) en
werkzoekenden Census (2001)

6.5. Conclusie

7. Bespreking sterftcijfers

7.1. Totale sterfte

7.2. Sterfte naar geslacht

7.3. Sterfte naar leeftijd

7.4. Sterfte naar gemeente

7.5. Sterfte naar maand van overlijden

7.6. Gestandaardiseerd sterftcijfer

7.6.1. Gemeenteniveau

7.6.2. Wijkniveau

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht variabelen IMA

Bijlage 2. Categorieën PP1004

Referenties

Dankwoord

Deze studie werd mogelijk gemaakt dankzij de financiering door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad en dankzij de actieve samenwerking met het Intermutualistisch Agentschap.

In het bijzonder bedanken wij Didier Willaert (VUB) voor de technische bijstand en het maken van de kaarten in het rapport, Stien Fonteyn op wiens eerder werk we verder konden bouwen, Veronique De Vooght (IMA) voor de ondersteuning en praktische hulp bij de toegang tot de bestanden, en Joeri Guillaume en Tonio Di Zinno (IMA) voor het advies en de feedback over de tussentijdse resultaten. Wij danken ook de volgende IMA medewerkers voor hun bijdrage aan het project: Tom De Boeck, Chantal Houtman, Viviane Pirlot, Ragna Preal, Jan Raecke en Remi Van De Reyd.

Deze studie kwam tot stand in samenwerking Prof. Raphaël Lagasse en Prof. Perinne Humblet van de Ecole de Santé Publique van de ULB.

Wij willen ook de betrokken onderzoekers van de ULB danken voor de vruchtbare samenwerking en in het bijzonder Isabelle Heymans die vanaf de start betrokken was bij de opzet van dit verkennend onderzoek.

Executive summary

Het doel van dit rapport is de haalbaarheid na te gaan van het gebruik van de gegevens uit de IMA databank voor de aanmaak van gezondheidsindicatoren op wijkniveau. Dit rapport gaat op de eerste plaats de betrouwbaarheid na van de populatie-, geografische en sterftegegevens in de databank met de bedoeling gezondheidsindicatoren te construeren op wijkniveau in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tegelijk vormt deze studie een pilootstudie naar de bruikbaarheid van deze gegevens voor de monitoring van lokale gezondheidsindicatoren voor het geheel van het Belgisch grondgebied. De studie bestaat uit twee luiken. In een eerste luik, waarvan dit rapport de weerslag vormt, worden vooral de populatiegegevens gevalideerd door ze te toetsen aan externe bronnen en door hun interne consistentie te evalueren. In een tweede luik probeert de ploeg van de Ecole de Santé Publique van de ULB concreet een aantal bruikbare gezondheidsindicatoren te construeren aan de hand van de medische en paramedische gegevens die in de databanken van het IMA zijn opgeslagen. Het tweede luik van het onderzoek maakt het voorwerp uit van een zelfstandig rapport.

Het onderzoek voor het eerste luik verliep noodgedwongen in verschillende fasen. Bij aanvang van de studie hadden we geen enkel idee over de samenstelling van de bevolking in de IMA databank, noch over de mate waarin de IMA data overeenkomen met gegevens uit de klassieke registratie van de loop van de bevolking volgens het Rijksregister. In de loop van het onderzoek werden progressief, naar aanleiding van de vaststelling van onvolledigheden of van ontbrekende gegevens, door het IMA telkens nieuwe datasets aangemaakt en ter beschikking gesteld, hier respectievelijk Pop1, Pop2 en Pop3 genoemd.

In de eerste dataset Pop1 werd een systematische vertekening vastgesteld bij de verdeling van de sterfgevallen naar maand van overlijden. Een deel van de personen gestorven in 2005 bleken reeds uit Pop1 verwijderd te zijn alvorens de dataset ter beschikking werd gesteld. Tegelijk bleek een deel van de in de loop van 2005 overleden personen niet als dusdanig in de IMA databank te zijn aangeduid. De analyse van de gegevens liet toe de oorsprong van deze problemen op te sporen en recht te zetten. Na update van de gegevens stelde het IMA Pop2 ter beschikking, waar de sterftcijfers betrouwbaar lijken, doch op basis waarvan slechts een partieel zicht wordt verkregen op de verhuisbewegingen van en naar het Brussels Gewest in de loop van 2005. Dit bemoeilijkt de exacte bepaling van de populatie op 1 januari 2005, en maakt het in feite onmogelijk om de risicobevolking naar behoren in kaart te brengen voor de aanmaak van valide indicatoren. Vervolgens stelde het IMA daarom Pop3 ter beschikking, dat, hoewel het reeds een meer volledig beeld gaf van de omvang van de migratiebewegingen, nog steeds geen totale duidelijkheid schepte over de migratie naar en uit Brussel anno 2005. Bij het aanmaken van Pop3 was het evenwel mogelijk om precies aan te geven wat er zou moeten gebeuren om een correcte startpopulatie op te stellen op 1 januari van het betreffende onderzoeksjaar. In de toekomst, en mits aanpassing van de nodige toelatingen, is het mogelijk om door gebruik te maken van de gegevens uit het jaar dat aan het onderzoeksjaar voorafgaat een correcte risicopopulatie te bepalen.

Uiteindelijk baseerden we ons in deze studie op de startpopulatie volgens Pop2, dit is de bevolking volgens de IMA gegevens aanwezig in het Brussels Gewest op 1 januari 2005, om achtereenvolgens de demografische en geografische indicatoren, sterftecijfers en arbeidsmarktindicatoren aanwezig in de IMA databank te valideren. Op Pop3 hebben we slechts een aantal berekeningen verricht die duidelijk maakten dat we nog steeds geen volledig correcte aanvangspopulatie hadden. In dit opzicht was het opnieuw herhalen van alle berekeningen op Pop2 overbodig.

In verband hiermee moet ook worden onderstreept dat de huidige technische regeling van de toegang tot de IMA data het zeer moeilijk maakt om op grote bestanden te werken. Zelfs relatief eenvoudige programma's vragen uitermate veel tijd en leiden herhaaldelijk tot het vastlopen van de computer. Binnen de huidige technologie en de toegepaste opstelling lijkt het aangewezen om, indien men tot een aantal indicatoren komt, de procedures rechtstreeks op de server te laten lopen en om bestanden met indicatoren op wijkniveau aan de gebruikers toe te leveren.

Zowel Pop2 als Pop3 bevatten dus een bevolking die nog niet volledig overeenstemt met de wijze waarop de risicopopulatie er op 1 januari zou moeten uitzien. In beide gevallen is de bevolking in de IMA databank ook kleiner dan de bevolking die volgens het Rijksregister aanwezig is op het grondgebied. Een correcte toepassing van de procedures zou echter de omvang van de IMA gegevens nog wat meer reduceren. De analyse van Pop2 wijkt in dit opzicht weinig af van de analyse van de definitieve risicopopulatie op 1 januari zoals die er uiteindelijk volgens de IMA databank zal uitzien.

1. Ten eerste werd onderzocht of de *demografische indicatoren* in de IMA dataset Pop2 een waarheidsgetrouwe afspiegeling van de populatie geven, door de globale distributies van deze indicatoren te vergelijken met gegevens uit het Rijksregister. Gezien het hier om twee verschillende bronnen gaat die omwille van hun eigen finaliteit anders tot stand komen werd vanaf het begin aangenomen dat er kleine verschillen zouden optreden. Het onderzoek spitst zich er vooral op toe om uit te maken of die verschillen ook aanleiding kunnen geven tot vertekeningen en in het bijzonder tot minder betrouwbare indicatoren.

Wanneer we de ongelijkheid in absolute omvang van de bevolking buiten beschouwing laten, blijken er geen opmerkelijke verschillen te bestaan tussen het IMA en het Rijksregister voor wat betreft de verdelingen van de Brusselse bevolking naar geslacht, leeftijd en type huishoudens. Wel bevat de IMA databank een iets kleiner aandeel vrouwen. Naar leeftijd is er in vergelijking met het Rijksregister een kleiner aandeel 0- tot 20-jarigen, en 35- tot 65-jarige mannen en 30- tot 65-jarige vrouwen. Alleen de 25- tot 30-jarige mannen blijken in de IMA gegevens oververtegenwoordigd ten opzichte van het Rijksregister. Ook zijn er volgens de IMA gegevens, in vergelijking met het Rijksregister, iets meer alleenstaanden.

2. Ten tweede valideerden we de *geografische indicatoren* van de IMA databank, met name de variabelen gemeentecode en statistische sector. Er is een geografisch patroon in de afwijkingen tussen de verdelingen van de bevolking naar gemeente volgens het IMA en het Rijksregister. De IMA databank bevat minder personen dan het Rijksregister in de

gemeenten in het Oosten van het Brussels Gewest; het omgekeerde wordt vastgesteld in het Westen. Dit patroon weerspiegelt het verschil in samenstelling van de bevolking aanwezig in de IMA databank en de bevolking in het Rijksregister. Zo zijn onder meer erkende politieke vluchtelingen - die ingeschreven staan in het wachtregister - wel aanwezig in de IMA databank, maar niet in het Rijksregister. In gemeenten waar veel zulke personen verblijven, telt het IMA meer personen dan het Rijksregister. Mogelijk schat het IMA voor sommige gemeenten de werkelijke populatie dan ook beter in dan het Rijksregister.

Er werd vooral nagegaan in welke mate de statistische sector, een variabele opgenomen in de IMA databank sinds 2005, een bruikbare variabele is. Uit de analyses blijkt dat 10,7% van het totaal aantal personen in de IMA dataset Pop2 geen statistische sector heeft. Uit de analyses blijkt dat deze personen er een bijzonder profiel op nahouden. Zo komen ze in bepaalde gemeenten meer voor, hebben ze een jonger leeftijdsprofiel en gaat het vaker om alleenwonenden. Op basis van dit profiel vermoeden we dat het hoofdzakelijk personen betreft die in de loop van 2005 geëmigreerd zijn uit Brussel. Daarnaast komen proportioneel meer sterfgevallen voor in deze groep dan in de groep personen met statistische sector. De personen zonder statistische sector zijn dus niet toevallig over de totale bevolking verdeeld, wat een monitoring op wijkniveau voor bepaalde indicatoren onbetrouwbaar maakt.

3. De IMA databank laat ook toe om tot op zekere hoogte *arbeidsmarkt*gegevens op te volgen. Dit is bijzonder interessant omdat dit toelaat om deze gegevens eventueel als controlevariabelen te gebruiken in het kader van de evaluatie van gezondheidsindicatoren. De rechtstreekse individuele link in de IMA databank tussen arbeidsmarktvariabelen enerzijds en gezondheidsvariabelen en sterfte anderzijds, laat ook toe om ecological fallacy uit te sluiten in het kader van toekomstig gezondheidsonderzoek. Ze laat immers een opvolging van de bevolking op het vlak van gezondheid en sterfte toe op een geografisch fijnmazig niveau, waarbij meteen individueel gecontroleerd kan worden voor een aantal sociale kenmerken, waaronder enkele arbeidsmarktindicatoren.

Algemeen vertonen de verdelingen van de arbeidsmarktindicatoren op basis van de IMA gegevens, zowel in absolute aantallen als in proporties, een goede overeenkomst met de verdelingen op basis van de cijfers uit externe bronnen. Desalniettemin lijken het aantal zelfstandigen en, weliswaar in veel mindere mate, de effectief werkende personen aan de hand van de IMA gegevens onderschat te worden. Uit te klaren valt hoe dat komt. Het zou bijkomend interessant zijn om de duur van de werkloosheid, een variabele aanwezig in de IMA databank maar voor dit onderzoek niet ter beschikking gesteld, op te nemen in toekomstige analyses.

4. De *sterftecijfers* in de IMA dataset Pop2 komen relatief goed overeen met deze uit het Rijksregister, zowel wat betreft de verdeling van de totale sterfte als de specifieke verdelingen van de sterfte naar geslacht, leeftijd, gemeente en maand van overlijden.

De naar geslacht en leeftijd gestandaardiseerde sterftcijfers voor het Brussels Gewest per gemeente op basis van de IMA data, geven eenzelfde beeld van de over- en ondersterfte in bepaalde gemeenten ten opzichte van de gemiddelde sterfte in het Gewest dan die sterftcijfers berekend op basis van sterftcertificaten. Op een lager niveau van analyse worden de resultaten echter onbetrouwbaar. Aan 10,7% van de personen aanwezig in Pop2 werd geen statistische sector toegewezen. De ontbrekende personen blijken niet gelijkmatig over de sectoren verdeeld te zijn en ook naar bevolkingskenmerken is de verdeling op wijkniveau ongelijkmatig. Het is bijgevolg onbetrouwbaar om met deze gegevens gestandaardiseerde sterftcijfers te berekenen op wijkniveau.

Deze studie toont de haalbaarheid aan van het gebruik van de demografische, geografische indicatoren, arbeidsmarktindicatoren en sterftcijfers aanwezig in de IMA databank binnen het kader van een opvolging van de gezondheid en sterfte van de Brusselse bevolking. Desalniettemin zouden naar de toekomst toe enkele dingen moeten uitgeklaard of aangepast worden.

In de IMA databank ligt de startpopulatie op 1 januari aanzienlijk lager - iets meer dan 4% - dan de bevolking op 1 januari volgens het Rijksregister. Dit kan het gevolg zijn van de verschillende finaliteit van beide databanken en leidt niet noodzakelijk tot het besluit dat de bevolkingsgegevens volgens het IMA minder adequaat zijn.

We hebben aan de hand van de momenteel beschikbare IMA gegevens geen volledig zicht op de migratiebewegingen naar en vanuit Brussel in de loop van 2005, waardoor we de startpopulatie niet helemaal correct kunnen inschatten. Voor de berekening van demografische parameters en van gezondheidsindicatoren is een grotere nauwkeurigheid aangewezen. Mits een aantal kleine aanpassingen in de verwerkingsprocedures zijn de beschikbare gegevens bruikbaar voor de aanmaak van indicatoren op gemeentelijk vlak.

Het is absoluut nodig om extra inspanningen te leveren om het aantal personen waaraan geen statistische sector wordt toegewezen drastisch te verlagen om bruikbare gegevens te verkrijgen op een lager geografisch niveau. Op basis van de eerste analyses lijkt dit probleem niet onoverkomelijk. Mits een relatief kleine inspanning zouden IMA gegevens een goede bron kunnen vormen voor de opvolging van een aantal bevolkingsgegevens op wijkniveau. Uit de bijkomende analyses op de gezondheidsvariabelen zou nog moeten blijken of er daarnaast ook geschikte gezondheidsindicatoren op wijkniveau kunnen worden aangemaakt.

Inleiding

In het kader van de haalbaarheidsstudie naar de bruikbaarheid van de gegevensbank van het Intermutualistisch Agentschap (IMA) voor de constructie van gezondheidsindicatoren op wijkniveau in Brussel, valideren we in dit rapport de bruikbaarheid van de populatiegegevens in de IMA databank voor de Brusselse bevolking anno 2005. Ter situering van de uitgevoerde studie beschrijven we in wat volgt eerst de IMA databank, bespreken we het onderzoeksproces, en gaan we in op de bepaling van de startpopulatie waarop de analyses in dit rapport gebaseerd zijn. Vervolgens tonen en bespreken we de resultaten van de validering van achtereenvolgens de demografische en geografische indicatoren, de arbeidsmarktindicatoren en de sterftcijfers, zoals terug te vinden in de beschikbare IMA dataset. Ten eerste vergelijken we daartoe de verdeling van de IMA bevolking op 1 januari 2005 naar leeftijd, geslacht en type huishouden met informatie uit andere gegevensbronnen. Onze belangrijkste referentie daarbij is het Rijksregister. Ten tweede gaan we na hoe de Brusselse populatie anno 2005 op gemeente- en wijkniveau verspreid is volgens de IMA gegevens in vergelijking met gegevens uit het Rijksregister, en gaan we dieper in op de haalbaarheid van het gebruik van de statistische sectoren in de IMA databank om de Brusselse bevolking op wijkniveau op te volgen. Ten derde bespreken we de IMA cijfers omtrent enkele arbeidsmarktindicatoren door deze te vergelijken met cijfers afkomstig van de RVA, ACTIRIS, de EAK en de RSVZ. Tenslotte onderzoeken we of de sterftcijfers uit de IMA databank overeenkomen met de sterftcijfers uit het Rijksregister.

1. Beschrijving IMA databank

Het Intermutualistisch Agenschap werd in 2002 opgericht door de verschillende Belgische verzekeringsinstellingen¹. Het agentschap heeft als doel de door hen verzamelde informatie in het kader van hun wettelijke opdracht betreffende de ziekteverzekering samen te brengen en deze te analyseren in het kader van uiteenlopende opdrachten².

De verschillende verzekeringsinstellingen geven twee maal per jaar hun gegevens betreffende de bij hen ingeschreven gerechtigden door aan het IMA, die in één unieke foto geïntegreerd worden (situatie op 30/06 en 31/12). Daarnaast kan specifieke informatie worden opgevraagd in het kader van een onderzoek. Maar niet al de informatie die de IMA databank telt, is afkomstig van de verzekeringsinstellingen. Verschillende gegevens werden gekoppeld met de kruispuntbank Sociale Zekerheid en met andere externe bronnen.

De IMA databank zou als dusdanig informatie moeten bevatten over alle personen die verzekerd zijn voor de verplichte ziekteverzekering volgens de wet van 14 juli 1994. Lidmaatschap van een verzekeringsinstelling is verplicht als men begint te werken, nog studeert en 25 jaar wordt of een werkloosheidsuitkering ontvangt. Kinderen zijn automatisch aangesloten via het gezinshoofd tot de leeftijd van 25 jaar, tenzij ze eerder fiscaal onafhankelijk worden (Fonteyn, S.).

De *officiële bevolking of bevolking de jure* in het Rijksregister omvat alle personen die ingeschreven zijn in de gemeentelijke bevolkingsregisters (zowel Belgen woonachtig in een Belgische gemeente als vreemdelingen met een permanente verblijfsvergunning), maar ook vreemdelingen met een tijdelijke verblijfsvergunning (ingeschreven in het vreemdelingenregister), evenals ambtenaren van de Europese Unie en de niet-Belgische leden van hun huishouden, en geprivilegieerde vreemdelingen van de NATO of van SHAPE³.

Bepaalde groepen inwoners worden niet bij de officiële bevolking volgens het Rijksregister gerekend, maar behoren wel tot de *bevolking de facto of feitelijke bevolking* in België. Het gaat daarbij niet alleen om onbekenden, zoals illegalen, maar ook om personen die gekend zijn bij het Rijksregister en legaal in het land aanwezig zijn. Volgende categorieën personen, die legaal in het land verblijven, zijn niet inbegrepen in het officiële bevolkingscijfer op basis van het Rijksregister:

- het buitenlands diplomatiek personeel en de niet-Belgische leden van hun huishouden
- de personen verbonden aan andere internationale instellingen dan die van de EU en de niet-Belgische leden van hun huishouden.

¹ Deze verzekeringsinstellingen zijn: Landsbond der Christelijke mutualiteit, Landsbond van de neutrale ziekenfondsen, Nationaal verbond van socialistische mutualiteiten, Landsbond van liberale mutualiteiten, Landsbond van onafhankelijke Ziekenfondsen, Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering en de Kas voor geneeskundige verzorging NMBS.

² <http://www.nic-ima.be/>

³ <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/1097.htm>

- de kandidaat-vluchtelingen die krachtens de wet van 24 mei 1994 in een wachtregister worden ingeschreven⁴.
- de personen waarvan de verblijfsvergunning onderworpen is aan een onderzoek (vreemdelingen in het kader van een familiehereniging) (MBHG & BISA, 2008).

Verder in dit rapport wordt onder de bevolking in ‘het Rijksregister’ de zonet beschreven ‘bevolking de jure’ verstaan.

Een klein percentage van de ingeschreven personen in het Rijksregister, komt niet voor in de IMA databank. Het betreft ten eerste personen die niet verzekerd zijn of reeds verzekerd zijn via een ander stelsel zoals de NIOOO (Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers) of DOSZ (Dienst Overzeese Sociale Zekerheid) (Fonteyn, S.). Ten tweede blijven personen die naar het buitenland verhuisd zijn mogelijk nog geruime tijd opgenomen in het Rijksregister, terwijl ze voor de ziekteverzekering reeds geschrapt zijn. Het is immers niet verplicht aangifte te doen van een verhuis. In het geval men binnen België verhuist, wordt het oude adres meteen geschrapt wanneer men wordt ingeschreven op het nieuw adres. In het geval van een verhuis naar het buitenland loopt het uitschrijven mogelijk vertraging op. Tenslotte komen personen die reeds twee jaar geen recht hebben op ziekteverzekering niet langer voor in de IMA gegevens, terwijl ze wel nog in het Rijksregister ingeschreven zijn.

Een klein percentage personen komt daarentegen wel voor in de IMA databank maar niet in het Rijksregister. Ten eerste zijn er zo de asielzoekers⁵ die zich in de procedure tot erkenning van de staat van vluchteling bevinden⁶. Dit zijn de personen die ingeschreven zijn in het wachtregister. Het niet in rekening nemen van het wachtregister bij de berekening van de totale bevolking in het Rijksregister weegt zwaarder door voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dan voor de twee andere gewesten. Op 1 januari 2005 stellen we een onderschatting van de officiële Brusselse bevolking volgens het Rijksregister vast van iets meer dan 2% door het niet in rekening brengen van de personen ingeschreven in het wachtregister⁷ (MBHG & BISA, 2008). Het IMA geeft daardoor in zeker opzicht potentieel een betere kijk op de werkelijke bevolking dan het Rijksregister. Toch is voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van de gegevens van kandidaat-vluchtelingen. Door de inconsistentie tussen verblijfadres en inschrijvingsadres is de werkelijkheid niet steeds voldoende gedocumenteerd. Zo is het voor de interpretatie

⁴ Deze wet trad in werking op 1 februari 1995.

⁵ Een kandidaat-vluchteling of asielzoeker is een persoon die in België aankomt en ten aanzien van de grensautoriteiten of een ambtenaar van de Dienst Vreemdelingenzaken verklaart dat hij asiel wil krijgen. Tijdens de behandeling van zijn dossier heeft de asielzoeker recht op verblijf in België. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken schrijft de asielzoekers bij binnenkomst in het wachtregister in.

⁶ Die procedure mondt uiteindelijk uit in een positieve of een negatieve beslissing voor de kandidaat-vluchteling. In het eerste geval verkrijgt de asielzoeker het statuut van erkende vluchteling en wordt hij van het wachtregister overgeheveld naar de gemeentelijke bevolkingsregisters. In het andere geval bekommt de asielzoeker het vluchtelingenstatuut niet en moet hij het grondgebied verlaten. De niet-erkende asielzoekers worden uit het wachtregister geschrapt op het ogenblik dat zij het Belgisch grondgebied hebben verlaten.

⁷ De onderschatting van de bevolking varieert sterk van Brusselse gemeente tot gemeente. Zo bedraagt de onderschatting van de bevolking in Sint-Joost-ten-Node bijna 6%, terwijl dat in Sint-Pieters-Woluwe nog geen 0,5% is.

van de geografische verspreiding van de personen in het wachtregister in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van belang te weten dat de asielzoekers die op het ogenblik van hun aanvraag geen vaste verblijfplaats kunnen opgeven, worden ingeschreven op het adres van het Commissariaatgeneraal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, Koning AlbertII-laan, 6 te 1000 Brussel⁸ (MBHG & BISA, 2008).

Ten tweede kunnen illegalen die ‘wit’ werk verrichten alsook illegale studenten, weduwen van gerechtigden die hun feitelijk verblijf kunnen bewijzen (Vanroelen, Smeets & Loeckx, 2003), en personen ten laste van gerechtigden indien de huwelijksband kan aangetoond worden, ingeschreven zijn bij een ziekteverzekering, terwijl ze niet geregistreerd zijn in het Rijksregister.

Ten derde is een deel van de personen die werken voor andere internationale instellingen dan die van de EU alsook een deel van het diplomatiek personeel, zowel als de niet-Belgische leden van hun huishouden, wel voor de Belgische ziekteverzekering, en dus in het IMA, maar niet in het Rijksregister ingeschreven. We merken op dat de wetgeving omtrent welke van die personen al dan niet aanspraak kan maken op verstrekkingen van de Belgische ziekteverzekering complex is, waardoor het niet altijd duidelijk is wie daarvan al dan niet opgenomen is of kan zijn in de IMA databank.

Ten vierde zijn er personen die inmiddels in het buitenland wonen en om die reden niet langer tot de officiële bevolking van het Rijksregister behoren, maar nog steeds voor hun ziekteverzekering in België ingeschreven zijn en aldus tot de IMA databank behoren.

Ten vijfde kan het college van burgemeester en schepenen iedere inwoner van haar gemeente die na uitgebreid onderzoek niet meer in de gemeente wordt aangetroffen, ambtshalve schrappen uit de bevolkingsregisters. Voor het Brussels Gewest werden in 2005 in totaal 14032 personen uit het Rijksregister geschrapt⁹ (ADSEI). Een deel van deze geschrapte personen wordt echter niet (meteen) geschrapt uit de IMA databank. Ook dit zorgt voor de aanwezigheid van personen in de IMA databank die volgens het Rijksregister niet tot de Belgische bevolking behoren.

In grote lijnen komt de bevolking volgens het IMA dus overeen met de bevolking in het Rijksregister. In wat voorafging schetsten we echter enkele situaties waarin het voorkomt dat een persoon wel in het Rijksregister maar niet in de IMA databank of vice versa wel in de IMA databank maar niet in het Rijksregister is opgenomen. Bovendien bestaat er een ongelijkheid in de timing van de registratie van in- en uitschrijvingen in het Rijksregister en bij de mutualiteiten. Ook dat kan zorgen voor het bestaan van verschillen

⁸ Het aantal personen in het wachtregister hangt ook af van de snelheid waarmee de dossiers worden afgehandeld. Wanneer er vertragingen optreden, stapelen de dossiers zich op en groeit het bestand van personen dat ingeschreven is in het wachtregister. De statistiek van het wachtregister is bijgevolg geen weerspiegeling van het aantal nieuwkomers, noch van het totaal aantal vluchtelingen die zich in het Gewest of in het land bevinden. Het wachtregister geeft dus enkel de stock weer van de personen die zich op, een gegeven moment in de procedure tot de staat van vluchteling bevinden. Binnen het wachtregister is er een regelmatig verloop van personen.

⁹ Geschrapte personen kunnen eventueel later heringeschreven worden. In 2005 werden 6602 personen in het Brussels Gewest heringeschreven.

tussen de populatie in beide databanken. Tot op een bepaalde hoogte zijn die verschillen dus normaal. Er dient echter rekening mee gehouden te worden bij de interpretatie van de analyses in dit rapport. We gaan in wat volgt na of het systematische verschillen betreft, die zorgen voor een vertekening van de analyses, of verschillen die gelijkmatig verdeeld zijn over de bevolking en als dusdanig geen vertekend effect hebben op de gemeten indicatoren en verdelingen.

2. Verloop studie

De studie waarvan dit rapport het resultaat is, verliep in fasen. Bij aanvang van de studie hadden we geen enkel idee over de samenstelling van de bevolking in de IMA databank en over hoe goed de administratieve IMA gegevens de stock en flows van de Brusselse bevolking weerspiegelen. Het was bovendien niet duidelijk of we die zelfs kunnen terugvinden en in welke mate de gegevens van het IMA overeenkomen met gegevens uit de klassieke registratie van de loop van de bevolking in het Rijksregister. Eerste analyses op de IMA data brachten al gauw anomalieën aan het licht die telkens eerst moesten uitgeklaard worden alvorens verdere stappen te kunnen zetten in de validering van de gegevens.

Eerst werd door het IMA het databestand “Pop1” ter beschikking gesteld. Volgens dit databestand waren er in de loop van 2005 997046 personen aanwezig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Bij analyse bleken de sterftcijfers van de Brusselse bevolking anno 2005 in deze dataset echter aanzienlijk af te wijken van de gegevens van het Rijksregister. Meer bepaald werd een systematische vertekening vastgesteld bij de verdeling van de sterfgevallen naar maand van overlijden.

Naar aanleiding van dat probleem stelde het IMA een tweede dataset “Pop2” ter beschikking. Deze dataset bevat 976798 observaties, 20248 observaties minder dan Pop1. Indien we alle observaties uit Pop1 en Pop2 optellen, bekomen we 1001338 observaties. 24540 observaties uit Pop1 komen niet langer voor in de tweede dataset. 4292 observaties die niet in Pop1 voorkwamen, werden toegevoegd aan Pop2. 972506 personen komen voor in beide datasets. Echter, waar we aan de hand van Pop1 nog een - weliswaar partieel - zicht hadden op de migratiebewegingen naar en uit het Brussels Gewest in de loop van 2005, hebben we dat aan de hand van de gegevens in Pop2 niet meer.

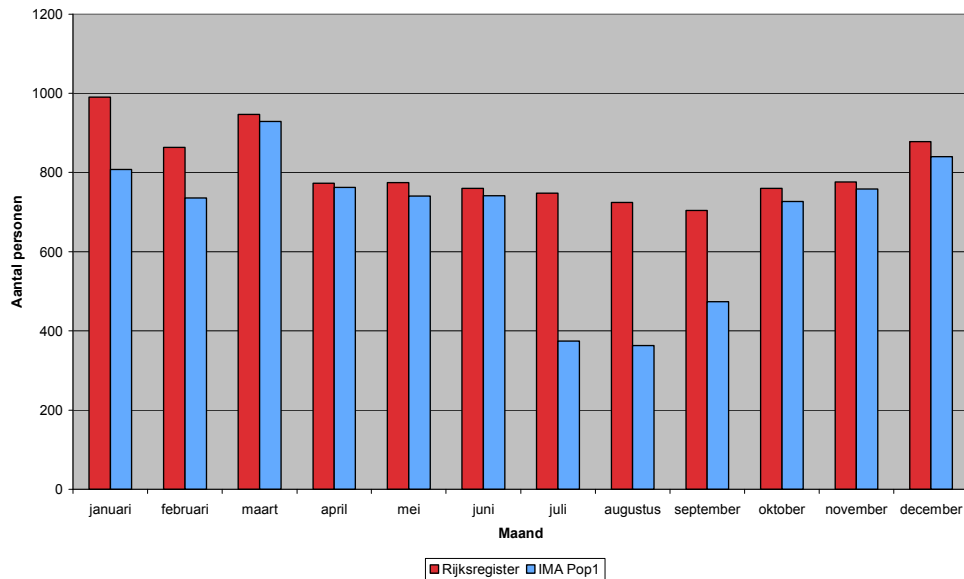
Om hieraan tegemoet te komen stelde het IMA vervolgens “Pop3” ter beschikking. In totaal telt deze dataset 1000569 unieke observaties. Aan de hand van Pop3 hebben we een beter – doch nog steeds partieel - zicht op de migratie naar en van het Brussels Gewest tijdens 2005. In wat volgt gaan we achtereenvolgens in op het probleem met de sterftcijfers in Pop1 en de onduidelijkheid in verband met de migratie in Pop2 en Pop3.

2.1. Pop1: probleem sterftcijfers

Volgens de IMA dataset Pop1 stierven er in de loop van 2005 aanzienlijk minder personen (N=8252) dan volgens het Rijksregister (N=9697). Uit de analyse van de gegevens bleek dat het verschil tussen de sterftcijfers in beide databanken een specifiek patroon vertoonde naar maand van overlijden. De opsplitsing naar maand van overlijden bracht een onderrapportage aan het licht van het aantal sterfgevallen in de IMA databank voor de maanden januari en februari, en voor de maanden juli, augustus en september. De afwijking tijdens de maanden juli, augustus en september is bijna dubbel zo groot als de afwijking tijdens de maanden januari en februari (grafiek 1). Tijdens de andere maanden komen de sterftcijfers uit de beide databanken zeer goed overeen. Dat patroon toonde

aan dat het allicht de verwerkingsprocedure van de sterftcijfers was, die zorgde voor de afwijkingen in sterftcijfers in bepaalde maanden, maar dat de correcte gegevens potentieel aanwezig waren in de databank. Het volstond derhalve om bij de verwerkingsprocedures na te gaan wat er misliep om een gecorrigeerde dataset aan te leveren.

Grafiek 1. Sterfte naar maand: IMA Pop1 en Rijksregister (01/01/2005)

Na update van de sterftcijfers stelde het IMA Pop2 ter beschikking. Daarin waren 953 extra personen aangegeven gestorven te zijn in 2005, terwijl zij in Pop1 nog - verkeerdelijk - als niet-gestorven waren aangeduid (tabel 1). Deze correctie had hoofdzakelijk betrekking op personen gestorven in juli (366 personen), augustus (350 personen) en september (211 personen).

*Tabel 1. Kruistabel PP0040B (maand sterfte Pop1) * PP0040Bnew (maand sterfte Pop2): IMA personen niet gestorven tijdens 2005*

	PP0040Bnew												
PP0040B	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0 (= niet-gestorven in 2005)	963330	0	0	1	0	0	1	366	350	211	8	4	13

Daarnaast werden 332 personen, die hoofdzakelijk behoren tot diegene die gestorven zijn in januari en februari, toegevoegd aan Pop2. Deze personen waren in plaats van aangeduid te worden als gestorven, uit Pop1 verwijderd.

We stelden tenslotte vast dat 34 personen die volgens Pop1 in 2005 gestorven zijn, niet in Pop2 opgenomen werden. Mogelijk betreft het personen die tijdens 2005 eerst verhuisd en dan gestorven zijn.

2.2. Pop2: Onzekerheid migratie

In Pop1 werden de populatiegegevens op twee verschillende tijdstippen – ‘zendingen’ genoemd – weergegeven, met name op 30 juni (eerste zending) en 31 december (tweede zending). Van alle personen wonend te Brussel in 2005 krijgen we in deze dataset van 37171 personen (3.73% van de totale populatie) gegevens op het moment van de eerste zending. Van 959875 personen (96.27%) wordt informatie op het tijdstip van de tweede zending weergegeven (tabel 2).

Tabel 2. Frequentietabel PP0005 (nummer zending): IMA Pop1 ((N=997046)

PP0005	Frequentie	%
200506 (eerste zending)	37171	3.73
200512 (tweede zending)	959875	96.27

We veronderstellen op basis van deze gegevens dat de personen die tot de eerste zending behoren en niet gestorven zijn in 2005, geëmigreerd zijn uit Brussel tijdens het tweede semester van 2005.

In Pop2 worden de gegevens echter niet weergegeven op twee verschillende tijdstippen. Voor elke observatie krijgen we informatie voor 2005, zonder specificatie van de exacte zending. Hierdoor hebben we aan de hand van deze dataset geen zicht op de verhuisbewegingen naar en uit Brussel anno 2005.

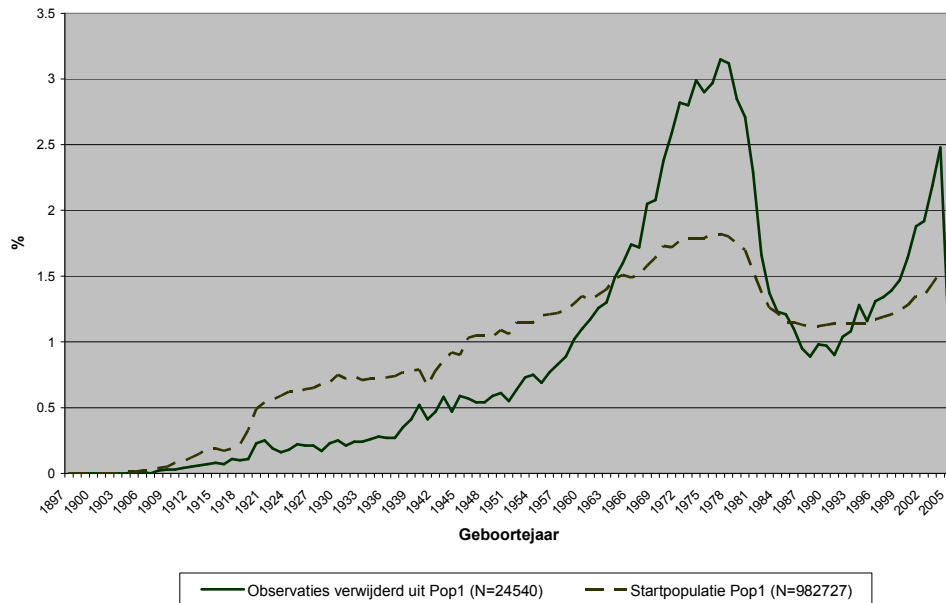
We stellen bovendien vast dat 23946 van de 37171 personen waarvan we in Pop1 informatie kregen op het moment van de eerste zending weggelaten werden in Pop2. We vermoeden dat een deel van de personen die in de loop van 2005 uit Brussel geëmigreerd zijn, verkeerdelijk niet langer opgenomen werden in Pop2.

Tabel 3. Frequentietabel PP0005 (nummer zending): IMA, observaties die verwijderd werden uit Pop1 (N=24540)

PP0005	Frequentie	%
200506 (eerste zending)	23946	97.58
200512 (tweede zending)	594	2.42

Dat vermoeden wordt bevestigd bij het vaststellen van de volgende, afwijkende, leeftijdsstructuur van de 24540 observaties die weggelaten werden uit Pop1, ten opzichte van de totale populatie die volgens Pop1 op 1 januari 2005 aanwezig was in het Brussels Gewest (grafiek 2). Bij de personen die weggelaten zijn uit Pop1 en waarvan we vermoeden dat het om emigranten gaat, valt de piek op bij de 20- tot 30-jarigen en 0- tot 5-jarigen, typische emigratieleeftijden.

Grafiek 2. Bevolking naar geboorteaar: IMA startpopulatie Pop1 (01/01/2005) en 24540 observaties die verwijderd werden uit Pop1

Aan de hand van Pop2 hebben we dus geen informatie over de omvang van de verhuisbewegingen naar en uit Brussel in de loop van 2005. We vermoeden zelfs dat een groot deel personen dat verhuist is uit Brussel in de loop van 2005 niet opgenomen werd in Pop2. Daarom stelde het IMA Pop3 ter beschikking.

2.3. Pop3: Onzekerheid migratie

In Pop3 krijgen we opnieuw gegevens op twee verschillende momenten (of zendingen), namelijk op 30 juni (zending 1) en op 31 december (zending 2). Van 34007 personen is enkel informatie weergegeven op het moment van de eerste zending, van 35982 enkel op het moment van de tweede zending, en van 930580 personen is de informatie weergegeven op beide momenten.

Tabel 4. Aantal personen, aantal geboorten en aantal sterfgevallen: IMA Pop3 (2005), enkel in eerste zending, enkel in tweede zending en in beide zendingen voorkomend

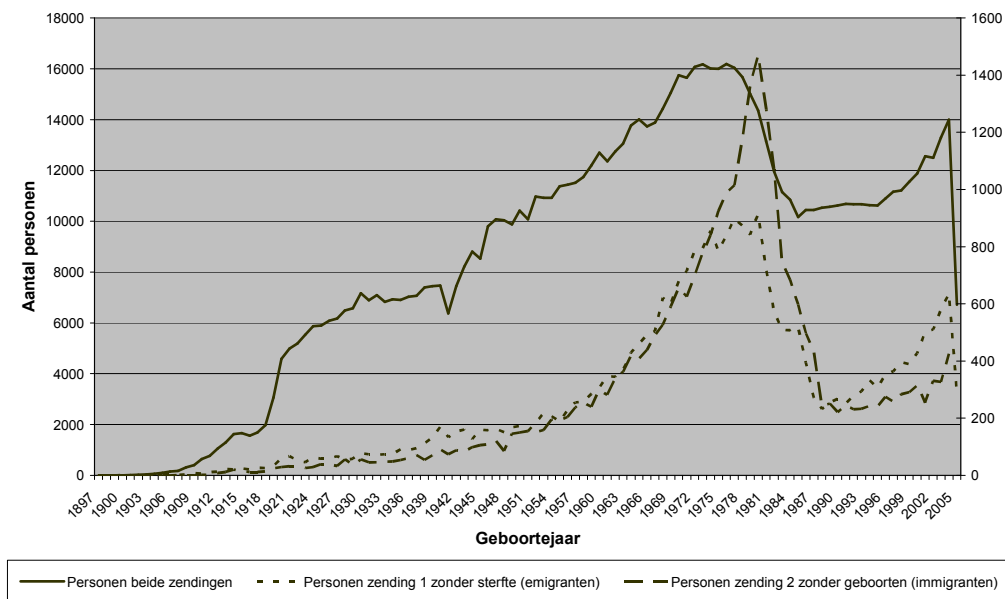
	Eerste zending	Tweede zending	Beide zendingen
Aantal personen	34007	35982	930580
Aantal geboorten	290	7336	6722
Aantal sterfgevallen	5009	21	4460

We veronderstellen dat wie alleen in de eerste zending voorkomt (N=34007) vóór 30 juni 2005 uit de populatie is verdwenen door emigratie of sterfte. Het aantal personen dat door sterfte verwijderd werd, kennen we aan de hand van PP0040A (jaar van overlijden). De overige personen betreft daarom, naar wij vermoeden, emigranten tijdens het eerste

semester van 2005. Analooq bevat de tweede groep (personen waarvan we enkel gegevens hebben op het moment van de tweede zending, N=35982) personen die in juni 2005 volgens de IMA dataset nog niet tot de Brusselse bevolking behoorden, maar in de loop van het tweede semester van 2005 geboren en/of naar Brussel gemigreerd zijn. Het aantal personen dat geboren is, kennen we aan de hand van PP0015A (geboortjaar). Indien we deze personen niet meerekenen, bekomen we de groep van de immigranten tijdens het tweede semester.

De leeftjdsstructuur van de personen die in beide zendingen voorkomen, de groep van de immigranten en de groep van de emigranten wordt weergegeven in grafiek 3. De leeftjdsstructuur van de personen die in beide zendingen voorkomen, is uitgezet op de linker Y-as. De leeftjdsstructuur van de immigranten en emigranten kan geïnterpreteerd worden aan de hand van de Y-as aan de rechterkant van de grafiek. We stellen de typische leeftjdsstructuur van emigranten en immigranten vast, met name een piek op de leeftijden tussen 20 en 35, en 0 en 5 jaar. De leeftijd van de groep immigranten ligt iets lager dan de leeftijd van de emigranten.

Grafiek 3. Bevolking naar leeftijd: IMA Pop3 (2005), personen enkel in eerste zending, enkel in tweede zending en in beide zendingen voorkomend

Tabel 5 toont de verdeling naar geslacht van de verschillende groepen in Pop3.

Tabel 5. Bevolking naar geslacht: IMA Pop 3 (2005), emigranten, immigranten en personen die in beide zendingen voorkomen

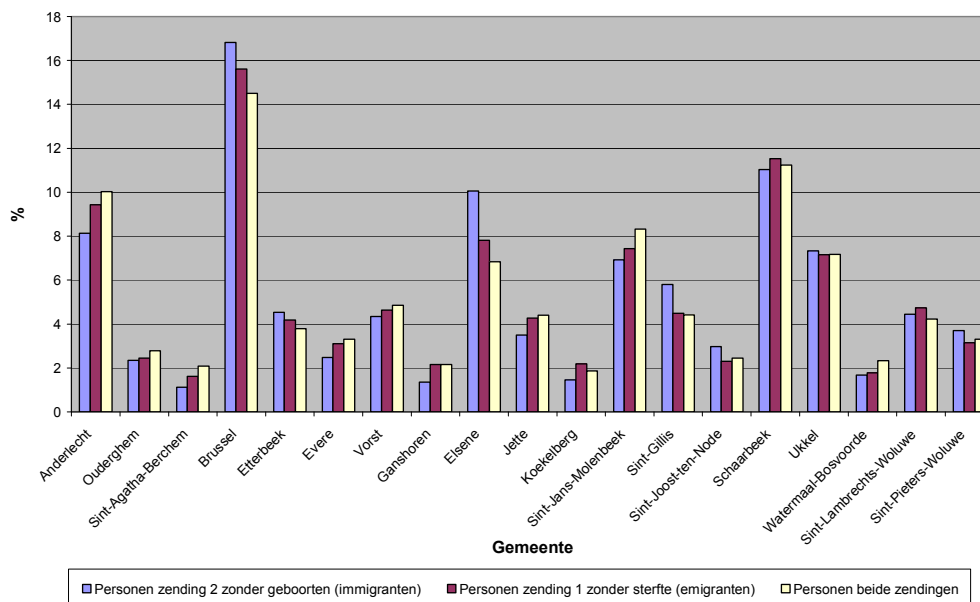
	Emigranten		Immigranten		Beide zendingen	
	Frequency	%	Frequency	%	Frequency	%
Mannen	14700	50.69	14791	51.63	448884	48.24
Vrouwen	14298	49.31	13855	48.37	481696	51.76

Bij de e- en immigranten stellen we een lichte oververtegenwoordiging van de mannen vast. Het omgekeerde geldt voor de personen die in beide zendingen voorkomen, daar is er een iets groter aandeel vrouwen dan mannen (51.8% ten opzichte van 48.2%).

Zowel de leeftijdsstructuur als de verdeling naar geslacht bevestigt aldus dat het hier groepen van emigranten en immigranten betreft.

Vervolgens tonen we de ongelijke verdeling naar gemeente van de emigranten tijdens het eerste semester van 2005, de immigranten tijdens het tweede semester van 2005, en de personen die in beide zendingen in Pop3 voorkomen (grafiek 4). Het valt niet direct te verklaren hoe het komt dat die verdelingen ongelijk zijn, maar aangezien de populaties op gemeentelijk niveau blijkbaar niet at random verdeeld zijn, is voorzichtigheid geboden bij analyses op basis van deze gegevens. Het ontbreken van een deel e- of immigranten in de IMA gegevens zal daardoor op gemeentelijk vlak immers vertekeningen met zich meebrengen.

Grafiek 4. Bevolking naar gemeente: IMA Pop3, emigranten, immigranten en personen die in beide zendingen voorkomen (30/06/2005)

3. Bepaling startpopulatie op 1 januari 2005

Om de klassieke demografische maten te kunnen opstellen, is het noodzakelijk eerst een startpopulatie te bepalen, hier het aantal personen dat volgens het IMA en Rijksregister op 1 januari 2005 in Brussel woonde. We willen de exacte bevolking op 1 januari kennen omdat dit noodzakelijk is om correcte indicatoren voor 2005 te berekenen, bijvoorbeeld de bevolking die in de loop van 2005 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont en wordt blootgesteld aan het risico om te sterven.

Volgens het Rijksregister was op 1 januari 2005 het totale bevolkingsaantal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gelijk aan 1006749¹⁰. Om de startpopulatie op basis van de IMA gegevens te kennen, passen we enkele berekeningen toe. De datasets die het IMA ter beschikking stelde, bevatten immers alle personen die in de loop van 2005 in Brussel in de IMA databank voorkomen. Dit is iedereen die aanwezig was in Brussel op 1 januari 2005 maar ook iedereen die er in de loop van 2005 bij kwam door geboorte of immigratie. Om de startpopulatie op basis van de IMA datasets te berekenen, trekken we daarom van de totale populatie in de datasets het aantal personen geboren in de loop van 2005 en de personen die naar Brussel verhuisd zijn tijdens 2005 - en er dus nog niet woonden op 1 januari - af.

Pop3 geeft een beter zicht op de verhuisbewegingen van en naar het Brussels Gewest anno 2005 dan Pop1 en Pop2 (cfr supra). In deze dataset zijn de emigranten uit Brussel tijdens het eerste semester van 2005 toegevoegd, en hebben we gegevens over de immigratie naar Brussel tijdens het tweede semester van 2005. Door die laatste informatie is de berekening van de startpopulatie op basis van deze dataset correcter dan onze schatting op basis van Pop2. Desalniettemin komen we nog informatie tekort om de startpopulatie helemaal correct te kunnen bepalen. We hebben immers geen zicht op de immigratie tijdens het eerste semester. Op basis van het aantal immigranten tijdens het tweede semester van 2005 (N=28646) vermoeden we dat het om een 30000-tal personen gaat die in de loop van het eerste semester naar Brussel verhuisden, en die we dus verkeerdelijk niet van de totale bevolking kunnen aftrekken om de startpopulatie te berekenen. Willen we correcte berekeningen kunnen doen in de toekomst, is het noodzakelijk die personen te kennen. Dat kan door rekening te houden met gegevens van het voorgaande jaar, waarover we in het kader van deze studie echter niet beschikken. Van de totale populatie in Pop3 (N=1000569) trekken we dus voorlopig het aantal personen geboren (N=14348) en het aantal immigranten in de loop van het tweede semester van 2005 (N=28646) af. Zo bekomen we een startpopulatie van 957575 personen. Op basis van dit resultaat blijkt dat de startpopulatie volgens het Pop3 ongeveer 5% minder personen bevat dan de startpopulatie op basis van het Rijksregister.

¹⁰ Op 1 januari 2005 waren er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 29257 kandidaat-vluchtelingen ingeschreven in het wachtregister, wat het totale bevolkingscijfer van het Gewest de facto minstens op 1036006 inwoners brengt. Door de uitschakeling van het wachtregister bij de berekening van de totale bevolking ontbreekt dus bijna 2% van de Brusselse bevolking in de bevolkingscijfers.

In wat voorafging hebben we aangetoond dat we aan de hand van de beschikbare IMA datasets geen duidelijk beeld hebben van de migratie naar en uit Brussel in de loop van 2005. Nochtans is duidelijkheid over die migratiebewegingen een voorwaarde om de startpopulatie op 1 januari 2005 correct te kunnen bepalen en zodanig correcte gezondheidsindicatoren te kunnen berekenen.

Pop3 schat de startpopulatie reeds beter in dan Pop2. Toch hebben we ervoor geopteerd in dit rapport de resultaten op basis van de IMA dataset Pop2 weer te geven. Na verkennende analyses op Pop3 bleek immers al gauw dat er geen essentiële verschillen voorkomen tussen de distributies op basis van Pop2 en Pop3. Het was ons inziens dan ook niet erg nuttig en tijdrovend alle analyses over te doen. Definitieve analyses zullen slechts kunnen plaatsvinden wanneer ook de immigranten tijdens het eerste semester van 2005 gekend zijn, alsook de emigranten tijdens het tweede semester.

De verdere analyses in dit rapport zijn dus gebaseerd op een startpopulatie van 962706 personen. De totale bevolking in Pop2 bevat 976798 personen, het aantal personen geboren in de loop van 2005 is gelijk aan 14092. De startpopulatie berekend op basis van Pop2 bevat ongeveer 4.4% minder personen dan de startpopulatie volgens het Rijksregister (N=1006749).

Een algemene belangrijke vaststelling is de toch wel grote afwijking in absolute aantallen tussen de gegevens van het IMA en het Rijksregister. Indien die afwijkingen selectief zouden zijn, is dit een belangrijk probleem, dat zowel te wijten kan zijn aan de IMA als aan de rijksregisterdata. We gaan in wat volgt aan de hand van de distributies van verschillende variabelen na of die afwijkingen systematisch dan wel at random verdeeld zijn.

4. Bespreking demografische verdelingen

Vooreerst vergelijken we de verdelingen naar geslacht, leeftijd en huishoudensamenstelling van de startpopulatie op 1 januari 2005 volgens het IMA (N=962706) en het Rijksregister (N=1006749). Waar we afwijkingen vaststellen, suggereren we mogelijke verklaringen.

4.1. Geslacht

De verdeling van de totale bevolking in Brussel volgens het IMA en het Rijksregister naar geslacht wordt weergegeven in tabel 6. De verdeling van het IMA is berekend aan de hand van PP0020 (geslacht).

Tabel 6. *Bevolking naar geslacht: IMA Pop2 en Rijksregister (01/01/2005)*

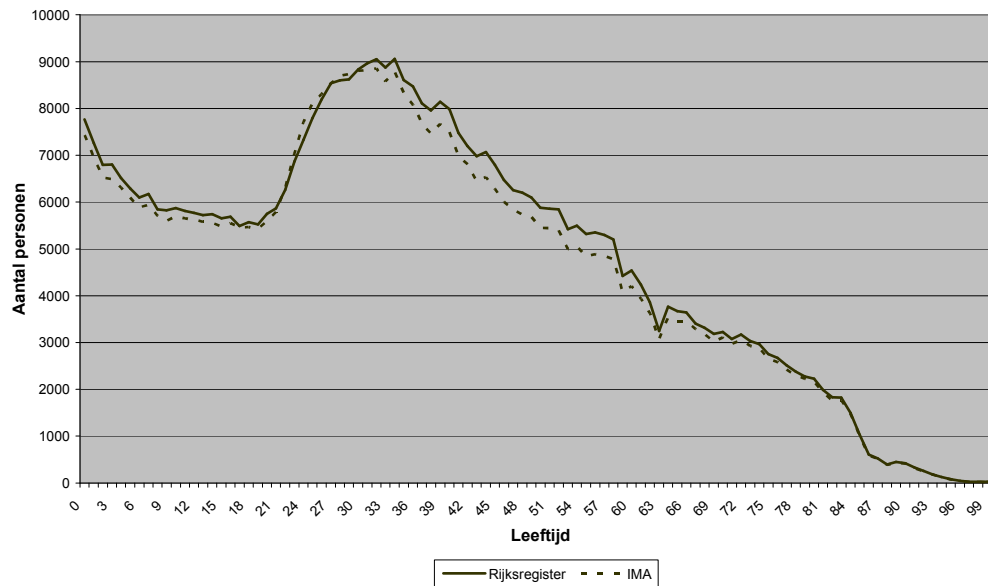
	Frequentie		%	
	IMA	RR	IMA	RR
Mannen	465294	486535	48.33	48.06
Vrouwen	497412	525723	51.67	51.94

In absolute aantallen registreert het IMA 21241 vrouwen en 28311 mannen minder dan het Rijksregister. Wat de relatieve verdeling van mannen en vrouwen in de totale Brusselse bevolking betreft, is er een goede overeenkomst tussen de IMA gegevens en de gegevens uit het Rijksregister. Toch bevat de IMA databank een iets kleiner aandeel vrouwen dan het Rijksregister, met name 0.3% minder. Een klein deel van de vrouwen aanwezig in de Brusselse populatie blijkt dus niet in de IMA databank opgenomen. Uit te klaren valt of het om een selectieve groep vrouwen gaat. Indien dat immers het geval, dient hier rekening mee gehouden te worden bij de interpretatie van de IMA gegevens.

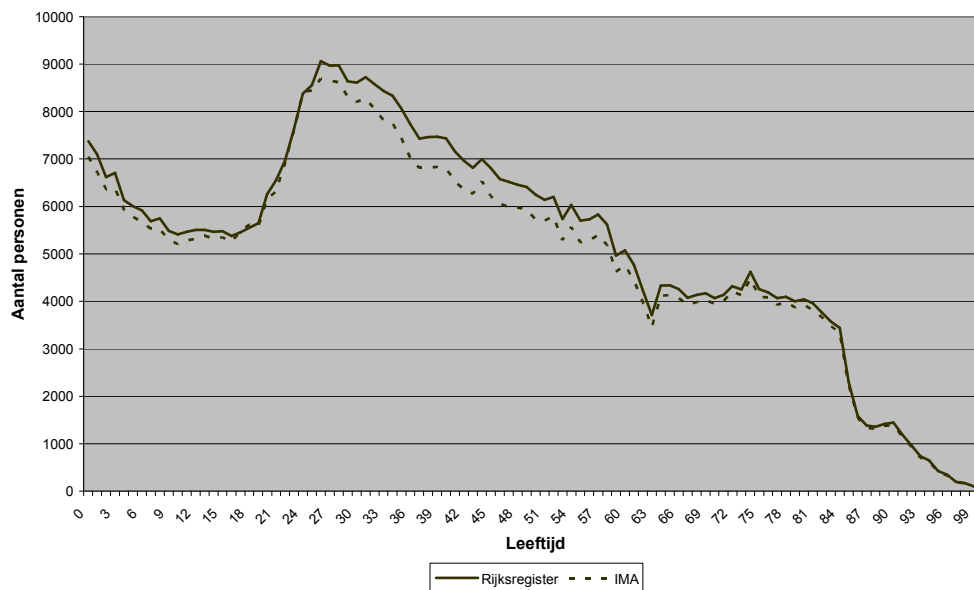
4.2. Leeftijd

Grafieken 5 en 6 tonen de verdeling van de Brusselse bevolking op 1 januari 2005 naar leeftijd volgens het IMA en het Rijksregister, voor respectievelijk de mannen en de vrouwen. De verdelingen van het IMA zijn gebaseerd op de variabele PPO015A die het geboortjaar van de personen weergeeft. Theoretisch is het aan de hand van de IMA databank mogelijk de exacte leeftijd van de personen te berekenen, maar voor deze studie beschikken we niet over de nodige gegevens daartoe. We hebben immers geen informatie over de geboortemaand of -dag van de personen.

Grafiek 5. Bevolking naar leeftijd: IMA Pop2 en Rijksregister (01/01/2005), mannen

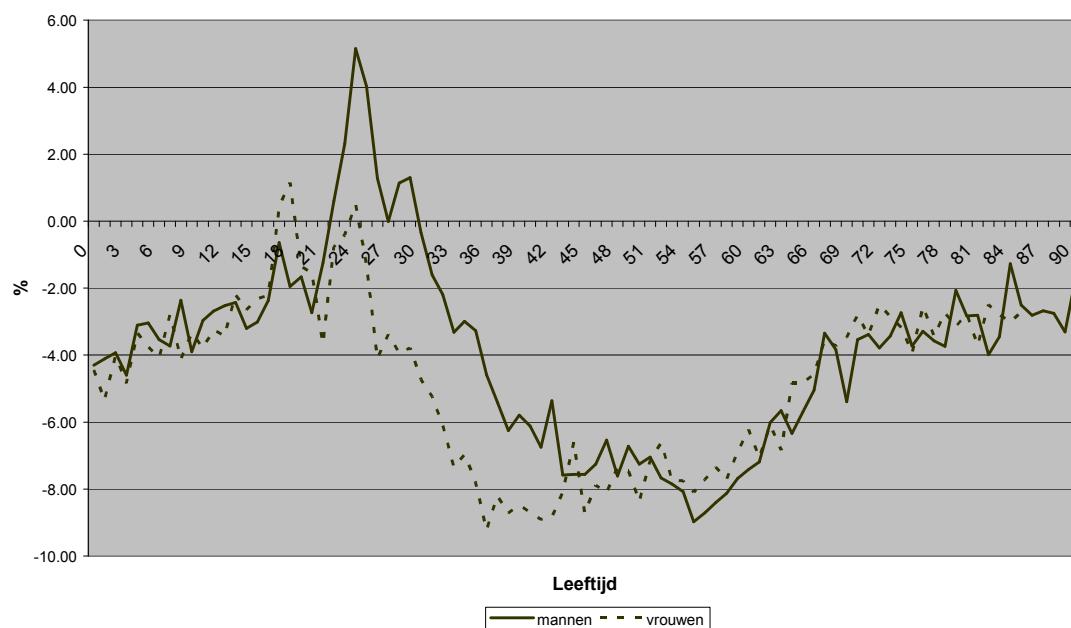
Grafiek 6. Bevolking naar leeftijd: IMA Pop2 en Rijksregister (01/01/2005), vrouwen

Hoewel we op basis van de IMA databank niet de exacte leeftijd van de personen wonend te Brussel op 1 januari 2005 kennen en ons dus enkele op het geboortjaar van de betrokkenen baseren, vertoont de leeftijdscurve van de IMA bevolking een zeer goede overeenkomst met de curve van het Rijksregister, en dit zowel voor de mannen als voor de vrouwen. De afwijking van het IMA ten opzichte van het Rijksregister is regelmatig verdeeld over de hele curve zonder afbreuk te doen aan de algemene leeftijdsstructuur. Enkele leeftijdsgroepen worden echter in vergelijking met het Rijksregister onderschat op

basis van de IMA cijfers. Voor de mannen zijn dit hoofdzakelijk de 35- tot 65-jarigen. Voor de vrouwen is dit vooral het geval voor de 30- tot 65-jarigen. Een logische uitleg hiervoor ligt in het feit dat dit de leeftijdsgroep vormt van de actieve bevolking, werkzaam in internationale instellingen die hun eigen ziekteverzekeringssysteem hebben (EU, NAVO). Een kleine overschatting van het IMA ten opzichte van het Rijksregister wordt vastgesteld bij de 25- tot 30-jarige mannen. Allicht speelt de vertegenwoordiging kandidaat-politiek vluchtelingen hier een rol. Grafiek 7 toont de afwijking van het IMA ten opzichte van het Rijksregister voor de 0- tot 90-jarigen.

*Grafiek 7. Afwijking bevolking naar leeftijd: IMA Pop2 ten opzichte van Rijksregister (01/01/2005), mannen en vrouwen [(IMA-RR)/RR*100]*

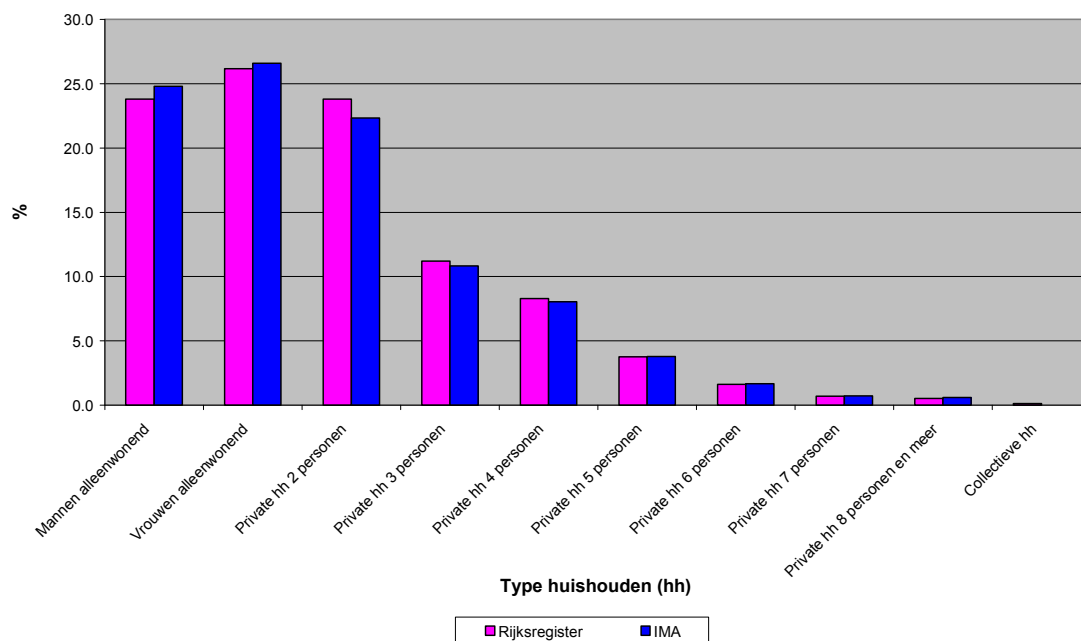

Gezien het kleiner bevolkingsaantal in de IMA databank dan in het Rijksregister is het logisch dat er ook naar leeftijd telkens minder personen in de IMA databank aanwezig zijn. Uit grafiek 7 blijkt echter dat de afwijkingen niet gelijkmatig verdeeld zijn. Globaal zijn de afwijkingen relatief klein, maar voor bepaalde leeftijdsgroepen lopen ze toch op tot 9%. De omvang van de groepen van de 25- tot 70-jarige mannen en de 35- tot 70-jarige vrouwen is volgens het IMA kleiner dan volgens het Rijksregister. De 25- tot 30-jarige mannen zijn dan weer oververtegenwoordigd in de IMA gegevens. Wellicht is de ongelijkmatige verspreiding van die afwijkingen het resultaat van verschillende factoren. Een van die factoren zou de aanwezigheid van erkende politieke vluchtelingen die aanwezig zijn in de IMA databank maar niet in het Rijksregister, kunnen zijn. In die groep zijn mannen rond 25 jaar immers oververtegenwoordigd. Verder te onderzoeken valt welke factoren nog een rol spelen.

4.3. Huishoudens

Vervolgens gaan we na of de bevolking in de IMA databank op het vlak van haar samenstelling van de huishoudens correspondeert met de populatie in het Rijksregister (grafiek 8). We vergelijken daartoe gegevens van het IMA (2005) met cijfers van het Rijksregister (ADSEI). De verdeling van het IMA is gebaseerd op de variabele 'maffam' die door het IMA zelf werd aangemaakt. Deze variabele geeft het aantal personen weer met eenzelfde MAF (maximumfactuur) gezinshoofd, of stelt met andere woorden het aantal leden van een MAF gezin voor. De regeling van de maximumfactuur is de maatregel die erop gericht is de financiële toegankelijkheid van de geneeskundige verzorging te vergroten. MAF gezinnen zijn de eenheden waarop mutualiteiten zich baseren om de remgelden te berekenen van aan een MAF gezin verleende geneeskundige verstrekkingen tijdens een kalenderjaar en die, indien ze een bepaald grensbedrag overschrijden, recht geven op een volledige vergoeding van het persoonlijk aandeel van de leden van het MAF gezin voor de geneeskundige verstrekkingen die ze gedurende de rest van dat kalenderjaar genieten¹¹. Normaliter bestaat een MAF gezin uit alle personen die in het Rijksregister op hetzelfde adres ingeschreven zijn.

Grafiek 8. Bevolking naar huishoudens: IMA Pop en Rijksregister (01/01/2005)

Algemeen komt de verdeling van de huishoudens van de Brusselse bevolking volgens het IMA goed overeen met deze volgens de cijfers van het Rijksregister. Opmerkelijk is daarbij wel de overschatting van het aandeel alleenwonende personen door het IMA ten opzichte van het Rijksregister. Een eerste mogelijke verklaring hiervoor zijn de collectieve huishoudens. Volgens het Rijksregister was 0.1% van de huishoudens in

¹¹ https://www.socialsecurity.be/CMS/nl/citizen/displayThema/health/SANTH_4/SANTH_4_3.xml

Brussel op 1 januari 2005 (N=661) een collectief huishouden. Op basis van de IMA gegevens hebben we echter geen zicht op het aantal collectieve huishoudens in Brussel. We vermoeden daarom dat de leden van de collectieve huishoudens in de IMA databank over de categorieën van de alleenwonende personen en de private huishoudens van 2 personen verdeeld zijn. Een tweede mogelijke verklaring is inherent aan de regeling van de maximumfactuur. Er bestaan twee types van maximumfactuur, de sociale en de inkomensMAF. De sociale MAF wordt bepaald op grond van de sociale categorie van de rechthebbende, de inkomensMAF op grond van het gezinsinkomen van de rechthebbende¹². Mogelijk is een klein percentage van de bevolking, om sneller in aanmerking te komen voor een sociale MAF, voor de mutualiteiten als alleenstaand ingeschreven, terwijl ze officieel - volgens het Rijksregister - niet alleenstaand zijn, maar wel tot een gezin met meerdere leden behoren. Op die manier bereikt men immers sneller het plafond van de sociale MAF, het grensbedrag dat een persoon overschreden moet hebben om aanspraak te maken op de vergoeding van het persoonlijk aandeel voor de geneeskundige verstrekkingen die hij of zij gedurende de rest van het jaar geniet.

Bij het analyseren van de variabele 'maffam' stellen we bovendien vast dat er bij de alleenwonende personen 3215 (op basis van PP1002) 'echtgenoten/samenwonenden' voorkomen. Iemand die echter op zichzelf een huishouden vormt, kan logischerwijze onmogelijk 'echtgenoot of samenwonende' zijn. Als we de verdeling van deze personen naar de herwerkte variabele 'KG1_KG2_klassen' (sociaal verzekeringsstatuut) bekijken, blijkt het niet om 'weduwen' te gaan. Op basis van de herwerkte variabele 'werkkl_klassen' blijkt dat deze personen 'niet werkloos' zijn. 1004 van deze personen behoren volgens de variabele PP1003 tot de categorie 'andere, niet getelde leden in model E'. Deze inconsistentie heeft hoofdzakelijk te maken met het verschillend moment van registreren van de variabelen 'maffam' (01/01) en 'PP1002' (30/06 en 31/12). Mogelijk betreft het daarnaast personen die feitelijk gescheiden zijn met een adreswijziging tot gevolg, maar die officieel nog als samenwonend ingeschreven zijn. Een bijkomende mogelijke verklaring ligt vervat in de regeling van de maximumfactuur. Ter promotie van de opvang van chronisch zieken en zwaar zorgbehoevende patiënten, voorziet de MAF regelgeving de mogelijkheid dat de personen die opgevangen worden door familie als een apart MAF gezin beschouwd worden. Op die manier verliezen ze, ondanks het feit dat ze opgenomen worden in een (waarschijnlijk) kapitaalkrachtiger gezin met een hoger MAF terugbetalingsplafond, niet de financiële MAF voordelen die ze als alleenstaande genoten. Aldus krijgen ze mogelijk op de variabele 'maffam' de waarde 'alleenstaande', terwijl ze volgens 'PP1002' samenwonend zijn. Daarnaast worden ook bepaalde kinderen (jonger dan 18) die een verhoogde kinderbijslag genieten vanwege hun handicap (meer dan 66%), door de regelgeving als MAF gezinshoofd beschouwd.

4.4. Conclusie

Uit het voorgaande concluderen we dat de distributies naar geslacht, leeftijd en huishoudens op basis van de IMA en rijksregistergegevens zeer goed overeenkomen. In

¹² <http://www.inami.fgov.be>

absolute aantallen stellen we een kleine onderschatting vast van de verschillende categorieën door het IMA, wat te wijten is aan een kleinere startpopulatie volgens de IMA databank dan volgens het Rijksregister. Naar geslacht komt een iets kleiner aandeel vrouwen voor in de IMA databank dan in het Rijksregister. Naar leeftijd bevat de IMA databank een iets kleiner aandeel 0- tot 20-jarigen, en 35- tot 65-jarigen (voor de mannen) en 30- tot 65-jarigen (voor de vrouwen) dan het Rijksregister. Een lichte overschatting van de bevolking van het IMA ten opzichte van het Rijksregister stellen we vast bij de 25- tot 30-jarige mannen. Wat betreft de huishoudens komt er volgens de IMA gegevens een groter aandeel alleenwonenden voor in Brussel dan volgens het Rijksregister. Voor het overige zijn de verdelingen naar huishoudens volgens het IMA en het Rijksregister zeer gelijklopend.

5. Bespreking geografische indicatoren

In wat volgt valideren we de IMA variabelen gemeente en statistische sector. Vooreerst bespreken we de verdeling van de IMA startpopulatie op 1 januari 2005 (N=962706) naar gemeente (PP0025) in vergelijking met die verdeling van de bevolking opgenomen in het Rijksregister. Daarna valideren we aan de hand van de totale bevolking aanwezig in het Brussels Gewest in de loop van 2005 volgens Pop2 (N= 976798) de variabele PP0055 (statistische sector).

5.1. Gemeenten

Tabel 7 geeft de verdeling van de Brusselse bevolking naar gemeente op 1 januari 2005 volgens het IMA en het Rijksregister¹³. De tabel is gerangschikt op basis van de laatste kolom, die de procentuele afwijking van de verdeling van het IMA ten opzichte van die van het Rijksregister toont.

Tabel 7. Bevolking naar gemeente: IMA Pop2 en Rijksregister (01/01/2005)

Gemeente	IMA	RR	IMA/RR*100 (%)
21001 Anderlecht	96223	93808	102.6
21012 Sint-Jans-Molenbeek	79388	78520	101.1
21008 Ganshoren	20799	20609	100.9
21011 Koekelberg	17852	17721	100,7
21010 Jette	42542	42250	100.7
21014 Sint-Joost-ten-Node	23212	23142	100.3
21003 Sint-Agatha-Berchem	19915	19968	99.7
21004 Brussel	140551	142853	98.4
21007 Vorst	46404	47555	97.6
21015 Schaarbeek	107284	110375	97.2
21013 Sint-Gillis	42364	43733	96.9
21006 Evere	31961	33069	96.6
21016 Ukkel	69647	74976	92.9
21017 Watermaal-Bosvoorde	22447	24314	92.3
21002 Oudergem	26827	29265	91.7
21005 Etterbeek	36537	41097	88.9
21018 Sint-Lambrechts-Woluwe	41059	47845	85.8
21009 Elsene	65723	77729	84.6
21019 Sint-Pieters-Woluwe	31971	37920	84.3
Totaal BHG	962706	1006749	95.6

Enige voorzichtigheid is geboden bij de interpretatie van tabel 7. De derde kolom van de tabel geeft de onder- en overschattingen weer van de bevolking per Brusselse gemeente van het IMA ten opzichte van het Rijksregister, zonder te controleren voor het verschil in startpopulaties tussen beide bronnen. De verdeling van het IMA is echter gebaseerd op

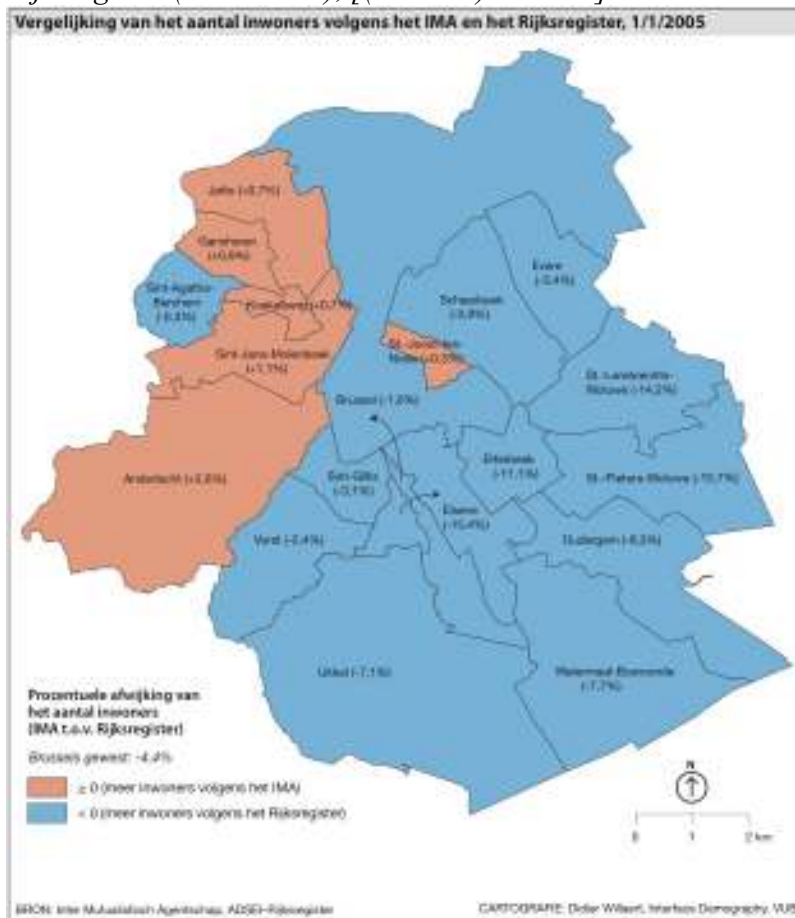
¹³ De verdeling van het IMA is gebaseerd op de variabele 'PP0025'.

een startpopulatie van 962706 personen, terwijl de verdeling van het Rijksregister berekend is op een bevolking van 1006749 personen. Globaal onderschat het IMA de rijksregisterpopulatie dus met iets meer dan 4%. Dat wil zeggen dat een overschatting van de bevolking door het IMA ten opzichte van het Rijksregister van ongeveer 1% in de tabel (bijvoorbeeld Sint-Jans-Molenbeek) eigenlijk een overschatting van 5% is, indien we rekening houden met het verschil in startpopulatie tussen het IMA en het Rijksregister. Analooch komt een onderschatting van het IMA van ongeveer 2% in de tabel (bijvoorbeeld Brussel) eigenlijk overeen met een overschatting van 2% door het IMA. Relatief gesproken stellen we in Watermaal-Bosvoorde, Oudergem, Etterbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe, Elsene en Sint-Pieters-Woluwe een nog grotere onderschatting van de bevolking vast van het IMA ten opzichte van het Rijksregister dan op basis van de verschillende startpopulaties kan verwacht worden. Voor alle andere gemeenten is er een relatieve overschatting. Voor de gemeenten Anderlecht tot Sint-Joost-ten-Noode in tabel 7 is er zelfs sprake van een bevolking die in absolute aantallen in de IMA gegevens groter is dan de bevolking volgens het Rijksregister.

Dat zich afwijkingen voordoen tussen de gegevens van het IMA en het Rijksregister is op zich geen verrassing. In beide databanken komen over- en onderschattingen voor van de werkelijke bevolking aanwezig in Brussel, tengevolge van mensen die verhuizen en dus eerst uitgeschreven en dan weer ingeschreven moeten worden. Daarnaast worden gemeenten en mutualiteiten op een verschillend moment op de hoogte gebracht van verhuisbewegingen, waardoor zij in- en uitschrijvingen niet helemaal gelijklopend registreren.

Opmerkelijk is echter dat er zich een geografisch patroon voordoet in de afwijkingen van het IMA ten opzichte van het Rijksregister ($IMA-RR/RR*100$) voor wat betreft de verdeling van de Brusselse bevolking naar gemeente. Kaart 1 toont de Oost-West tegenstelling van die afwijkingen. De gemeenten in het Oosten hebben volgens de cijfers van het IMA een kleinere bevolking dan volgens de cijfers van het Rijksregister, terwijl in de gemeenten in het Westen het IMA meer inwoners telt dan het Rijksregister. We formuleren aan de hand van de vaststellingen in kaart 1 enkele hypothesen rond mogelijke oorzaken van de verschillende inschatting van de Brusselse populatie per gemeente door het IMA en het Rijksregister. De invloed van elk van deze verklaringen blijft echter onduidelijk. Mogelijk speelt er een cumulatief effect.

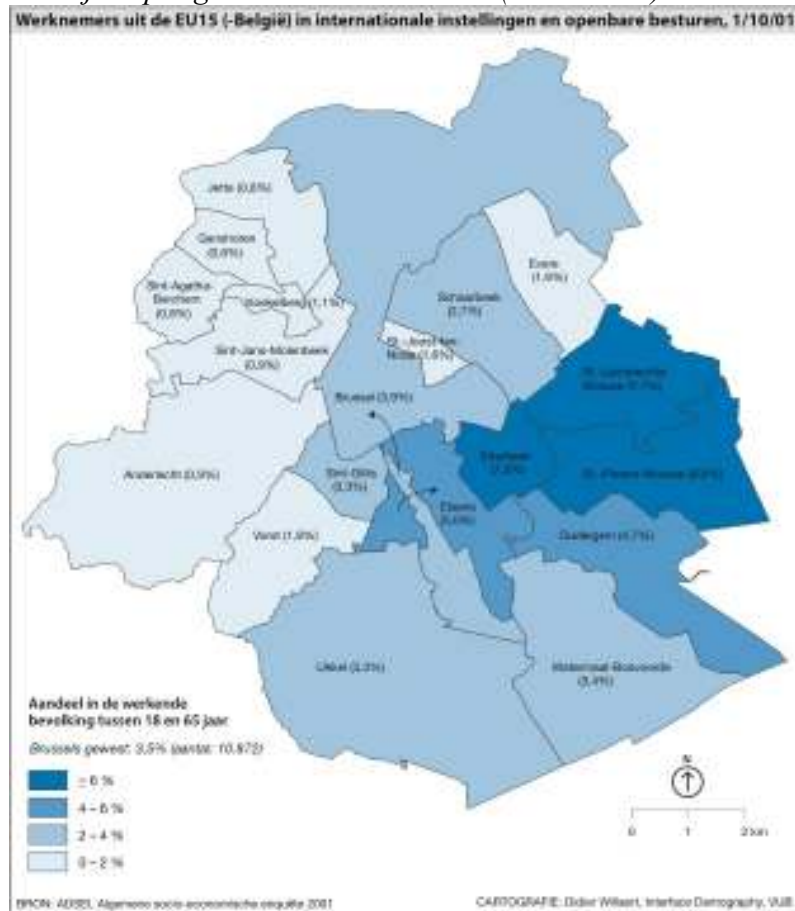
Kaart 1. Afwijking bevolking naar gemeente (%): IMA Pop2 ten opzichte van Rijksregister (01/01/2005), $[(IMA-RR)/RR*100]$

Een eerste hypothese stelt dat de lagere schatting van de bevolking door het IMA in gemeenten waar veel studenten wonen (o.a. Etterbeek en Elsene) deels te wijten is aan het feit dat een deel van de studenten voor de ziekteverzekering nog geregistreerd zijn bij hun ouders, terwijl ze - om bepaalde voordelen te kunnen genieten - voor de gemeenten hun feitelijke woonplaats aangeven en dus zo in het Rijksregister genoteerd staan.

Dat het IMA de bevolking in rijkere gemeenten zoals Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Etterbeek, maar ook Oudergem, Ukkel en Watermaal-Bosvoorde lager inschat dan het Rijksregister, is ten tweede mogelijk te wijten aan de aanwezigheid van personen verbonden aan de instellingen van de EU en/of de NAVO, die ingeschreven zijn in het Rijksregister maar niet steeds verzekerd zijn via de Belgische ziekteverzekering en als dusdanig niet opgenomen zijn in het IMA. Kaart 2 toont dat het aandeel werknemers dat werkt voor instellingen van de EU in de gemeenten in het Oosten van Brussel hoger ligt dan in het Westen.

Kaart 2. Aandeel niet-Belgische EU-15 ambtenaren in de werkende bevolking tussen 18 en 65 jaar per gemeente BHG: Census (01/10/2001)

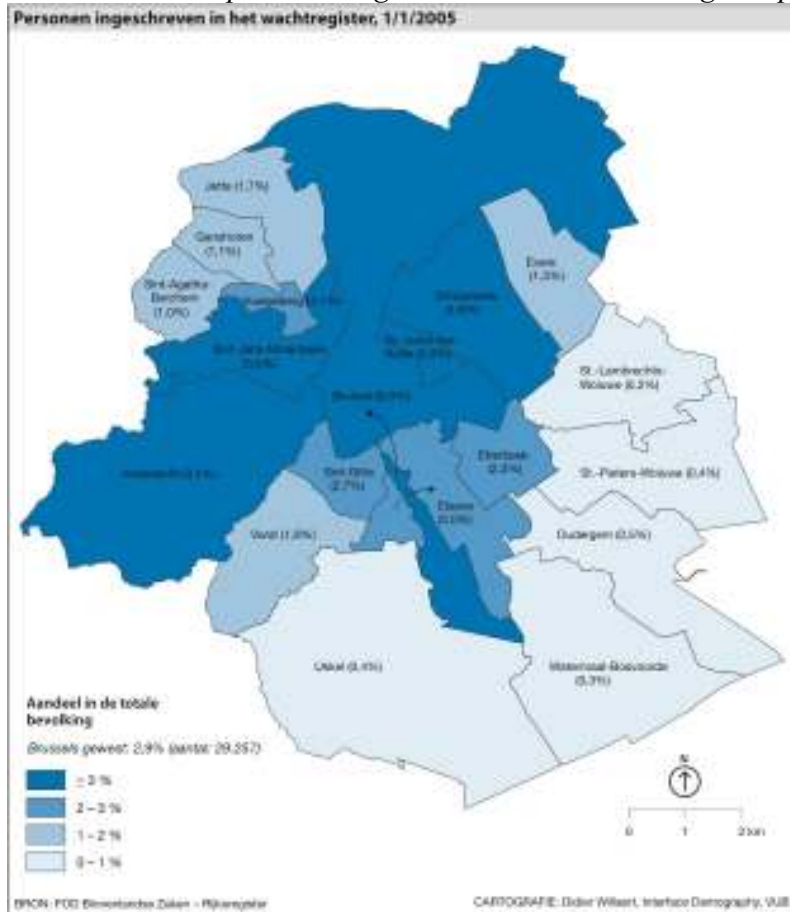
Ten derde spelen allicht personen die tijdelijk naar het buitenland verhuisd zijn, met behoud van het Belgisch adres, een rol. Die personen zijn na hun verhuis niet meer ingeschreven voor de Belgische ziekteverzekering, terwijl ze nog wel ingeschreven zijn in het Rijksregister. Vermoedelijk is het aandeel van die personen hoger in de rijkere Brusselse gemeenten dan in de armere.

Ten vierde zijn in de rijkere gemeenten mogelijk een aantal niet-Belgen - wegens de gunstige maatregelen hieraan verbonden - officieel ingeschreven in België, terwijl ze er niet noodzakelijk verblijven en in elk geval niet ingeschreven zijn voor de Belgische ziekteverzekering.

In Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Koekelberg en Ganshoren blijkt het IMA dan weer de populatie te overschatten ten opzichte van het Rijksregister. Daar speelt allicht de aanwezigheid van een aanzienlijk aantal erkende politieke vluchtelingen, die wel officieel geregistreerd zijn in de IMA databank, maar niet in het Rijksregister, een rol. Het IMA maakt in deze gemeenten mogelijk een betere inschatting van de werkelijke bevolking

dan het Rijksregister. Kaart 3 toont het aandeel personen ingeschreven in het wachtregister per Brusselse gemeente op 1 januari 2005¹⁴.

Kaart 3. Aandeel personen ingeschreven in het wachtregister per gemeente (01/01/2005)

We stellen opnieuw het Oost-West patroon vast dat de kaart met de afwijking van de bevolking per gemeente volgens de gegevens van het IMA en het Rijksregister kenmerkt. In lijn met onze hypothese toont de kaart dat in Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek en Koekelberg een aanzienlijk aantal personen in het wachtregister ingeschreven is.

Tenslotte stellen we in Sint-Joost-ten-Node, Brussel, Vorst en Schaarbeek een kleinere afwijking (tot 3%) vast tussen het IMA en het Rijksregister dan op basis van de voorafgaande veronderstellingen in verband met de afwijkingen in de andere gemeenten verwacht werd. Wellicht is dit het gevolg van de zeer gemengde samenstelling van de bevolking in deze gemeenten waarbij sommige effecten elkaar opheffen. We vermoeden dat onder meer de aanwezigheid van personen die voor internationale instellingen werken en studenten enerzijds en van personen in het wachtregister in deze gemeenten

¹⁴ Bron: Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum
http://www.briobrussel.be/assets/statistieken/si_2008_bevolking_structuur.xls

anderzijds, elkaar contrabalanceren en daarom in deze gemeenten een geringe afwijking tussen beide databanken vastgesteld wordt.

5.2. Wijken

Meestal zijn statistieken slechts beschikbaar tot op het niveau van de gemeenten. Brussel is echter een dergelijke complexe ruimte waarbinnen zich verschillende levensstijlen en sociale dynamieken ontwikkelen, dat de administratieve indeling in 19 gemeenten niet toelaat die heterogeniteit te bevatten. Sinds 2005 heeft het IMA naast de gemeentecode van elke rechthebbende, ook de statistische sector als geografische variabele aan haar gegevens toegevoegd. Een statistische sector is de kleinste administratieve eenheid waarvoor er socio-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt onderverdeeld in 724 statistische sectoren. Op basis daarvan kan Brussel in kaart gebracht worden op wijkniveau.

De indeling van Brussel in wijken op basis van statistische sectoren, gebeurde in het kader van de Wijkmonitoring. De volgende criteria lagen aan de basis voor de afbakening van de wijken:

1. De wijk vormt een aaneengesloten geheel.
2. De wijk is samengesteld uit een geheel van aan elkaar grenzende statistische sectoren.
3. De wijk moet overeenstemmen met een gemeenschappelijke levensruimte waar burgers dagelijks samenleven.
4. Men dient rekening te houden met polariserende centra (zoals bvb. handelskernen). Er kan dus een dynamische en multifunctionele wijk afgebakend worden tussen meer residentiële wijken.
5. De grenzen van een wijk respecteren, in de mate van het mogelijke, de oude historische grenzen.
6. De wijken hebben een vergelijkbare oppervlakte, maar zijn in het algemeen kleiner in een zone met een hogere bevolkingsdichtheid.
7. De exacte grenzen van een wijk worden bepaald door rekening te houden met de fysische grenzen (spoorwegen, grote lanen, waterwegen...).
8. Elke woning en elke bewoner worden slechts aan één enkele wijk toegekend.
9. De wijken mogen geen te kleine eenheden zijn (groepering van te weinig individuen).
10. Het subjectieve karakter van het gevoel om tot een wijk te behoren kan in overweging genomen worden.

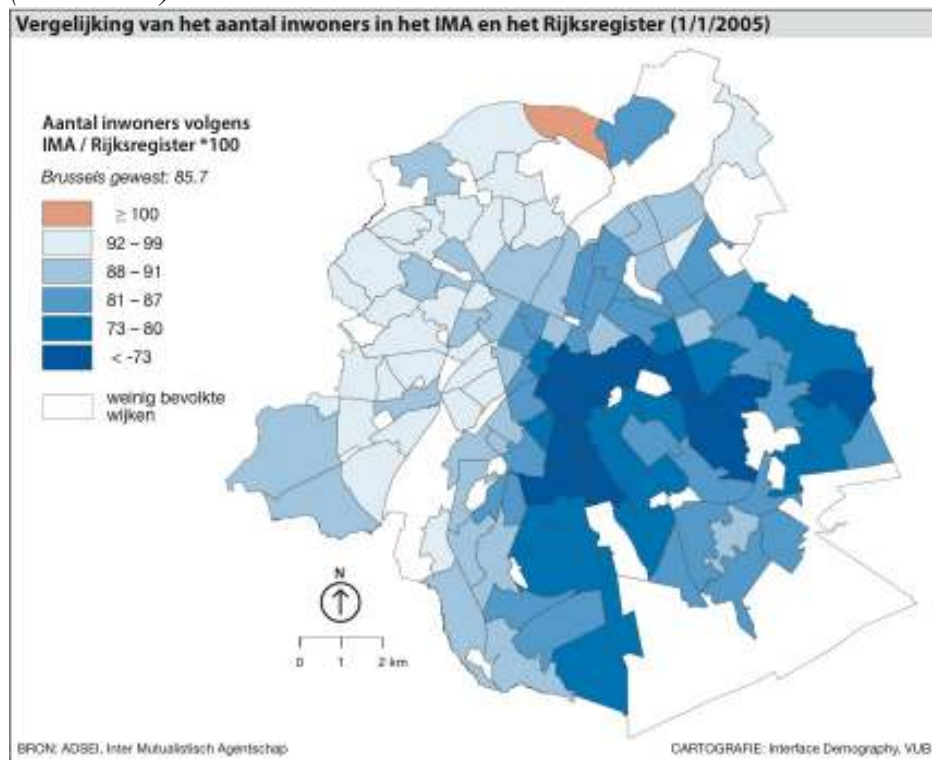
Aan de hand van deze criteria werden de verschillende gewestelijke en gemeentelijke afbakeningen bestudeerd en werd een eerste indeling voorgelegd aan de gemeentelijke en gewestelijke instanties. 145 wijken werden afgebakend: 118 woonwijken (waarin 99,7% van de bevolking woont), 6 industriegebieden en stations, 18 groene zones en 3 kerkhoven¹⁵.

We zouden de bevolking per statistische sector kunnen analyseren, maar opteren hier voor analyses per wijk. Wijken omvatten grotere bevolkingsgroepen, en vormen als dusdanig een stabielere vergelijkingsbasis dan statistische sectoren. Aan de hand van de

¹⁵ <http://www.monitoringdesquartiers.irisnet.be>

variabele PP0055 (statistische sector) analyseren we nu de verdeling van de IMA populatie op 1 januari 2005 (N=962706) naar de verschillende wijken, in vergelijking met de verdeling van de populatie die deelnam aan de Census van 2001 (N=973565). Kaart 4 toont het aantal inwoners volgens het IMA ten opzichte van het aantal inwoners volgens het Rijksregister per wijk. De verdeling van het IMA is gebaseerd op een populatie van 860865 personen, de verdeling van het Rijksregister op 1005050 personen. Dat zijn alle personen in respectievelijk de IMA databank en het Rijksregister die een statistische sector toegewezen kregen. De kaart moet als volgt geïnterpreteerd worden: Een percentage van 80% in een wijk wil zeggen dat in die wijk het aantal inwoners volgens het IMA 20% lager ligt dan volgens het Rijksregister. Er komen afwijkingen tot 30 % voor tussen beide bronnen.

Kaart 4. Aantal inwoners IMA Pop2 ten opzichte van aantal inwoners Rijksregister (01/01/2005)

Belangrijk bij de interpretatie van de afwijkingen is rekening te houden met het verschil in startpopulatie. Globaal ligt het aantal personen uitgezet in deze kaart volgens het IMA ongeveer 15% lager dan de bevolking volgens het Rijksregister. Qua afwijkingen, stellen we, net als bij de verdeling naar gemeenten, ook hier een Oost-West patroon vast. Aan de hand van de verdeling naar wijken is het mogelijk nog gedetailleerder na te gaan hoe deze afwijkingen verklaard kunnen worden, en waarom het IMA in bepaalde wijken de populatie onder- of overschat ten opzichte van de rijksregistergegevens. Op die manier wordt een beter zicht verkregen op de bevolking aanwezig in de IMA databank, waar vervolgens rekening mee gehouden kan worden bij de interpretatie van analyses. Anderzijds is het duidelijk dat de omvang van de afwijkingen in bepaalde wijken de

interpretatie van de gegevens op wijkniveau bemoeilijkt of onmogelijk maakt en dat het aangewezen is om de ontbrekende informatie over de statistische sector aanzienlijk te reduceren wanneer het gaat om indicatoren die gevoelig zijn voor kleine verschuivingen in de teller of in de noemer (zoals bijvoorbeeld sterfte). Belangrijk in dit opzicht is om na te gaan of de afwijkingen die ontstaan op wijkniveau door het ontbreken van de informatie over de statistische sector op één of andere manier ook systematische patronen zouden kunnen vertonen die tot een vertekening van de resultaten aanleiding kunnen geven.

5.3. Correspondentie statistische sector en gemeente

In wat volgt gaan we de haalbaarheid na van het gebruik van de variabele PP0055, die sinds 2005 aan de IMA gegevens werd toegevoegd en de statistische sector weergeeft. Daartoe analyseren we eerst de mate van correspondentie tussen deze variabele en de variabele PP0025 (gemeentecode), en bespreken we de categorieën waaronder de personen zonder statistische sector verdeeld zijn. Daarna analyseren we het profiel van de personen die geen statistische sector toegewezen kregen in Pop2 achtereenvolgens naar gemeente, leeftijd, sterfte en huishoudensamenstelling. We bespreken hier dus niet langer afwijkingen tussen IMA en rijksregistergegevens, dan wel verschillen in de distributies van de personen zonder en met statistische sector. De analyses zijn gebaseerd op de totale bevolking in Pop2 (N=976798).

5.3.1. Mate van correspondentie

Tabel 8 toont de mate waarin de gemeentecode die we geselecteerd hebben op basis van de variabele PP0055 (statistische sector), overeenkomt met de gemeentecode zoals weergegeven in PP0025 (gemeentecode).

Tabel 8. Totale bevolking naar statistische sector: IMA Pop2 (N=976798)

Statistische sector gegeven	89.3% (N=872226)		
		<i>Statistische sector = Gemeentecode</i> (N=858737)	87.9%
		<i>Statistische sector ≠ Gemeentecode</i> (N=13489)	1.4%
Statistische sector niet gegeven	10.7% (N=104572)		
		<i>Statistische sector niet terug te vinden</i> (code 9001) (N=95067)	9.78%
		<i>Statistische sector behoort tot buitenland</i> (code 9003) (N=4705)	0.48%
		<i>Gemeentecode =0</i> (code 9002) (N=152)	0.02%
		<i>Statistische sector: Blanco</i> (N=4648)	0.48%

We merken op dat de bevolking in Pop2 geselecteerd is op basis van PP0025, en dat dus iedereen die zich in Pop2 bevindt, beschikt over een gemeentecode PP0025, gelegen binnen het Brussels Gewest. Voor 89.3 % van de totale populatie in Pop2 is daarnaast een *statistische sector gegeven*. Deze groep kan opgedeeld worden in personen van wie de statistische sector overeenkomt met de gemeentecode PP0025 (87.9%), en personen waarbij dit niet het geval is (1.4%).

Maar voor 10.7% van de populatie is *geen statistische sector gegeven*. De variabele die in de IMA databank de statistische sectoren weergeeft (PP0055) kent 3 categorieën die de reden aangeven voor het ontbreken van de statistische sector. Een aantal personen heeft daarnaast een missing voor deze variabele.

Een eerste categorie is deze waarbij men de statistische sector niet terugvindt daar men niet over de straatcode beschikt, of de combinatie van de gemeentecode, straatcode en code van het huisnummer niet overeenstemt en dus geen statistische sector oplevert. Aan de statistische sectoren wordt dan de code *9001* meegegeven. Dit is het geval voor 9.78% van de totale bevolking in Pop2.

De code *9003* wordt gebruikt voor alle personen die inmiddels in het buitenland wonen. Op het moment waarop de adressen met de statistische sectoren gelinkt werden, waren die personen niet langer in een Brusselse gemeente ingeschreven. 0.48% van de personen in de IMA dataset heeft deze code als statistische sector.

De derde categorie, die code *9002* geeft als statistische sector, staat voor personen die een gemeentecode hebben gelijk aan 0. Deze restcategorie komt niet vaak voor, slechts in 0.02% van de gevallen.

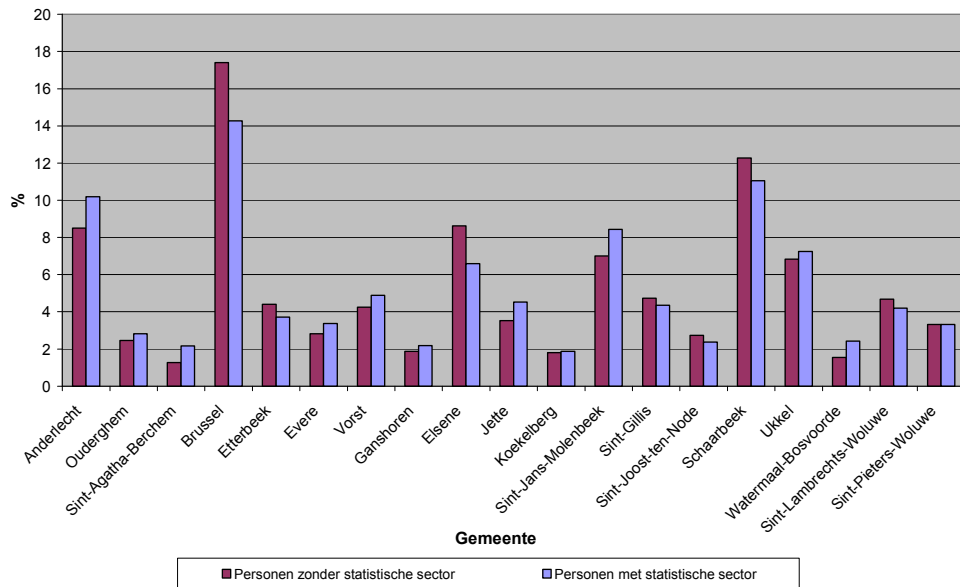
Na die categorieën houdt men nog 0.48% personen waarbij de statistische sector een missing geeft. Van al die personen is de gemeentecode wel geweten.

5.3.2. Profiel personen zonder statistische sector

Om te achterhalen of de vaststelling dat van ongeveer 10% van de personen in de IMA databank de statistische sector ontbreekt, een vertekening zou opleveren bij een monitoring van de Brusselse bevolking op wijkniveau, analyseren we in wat volgt het profiel van de personen zonder statistische sector (N=104572) in vergelijking met de personen die wel een statistische sector hebben (N=872226).

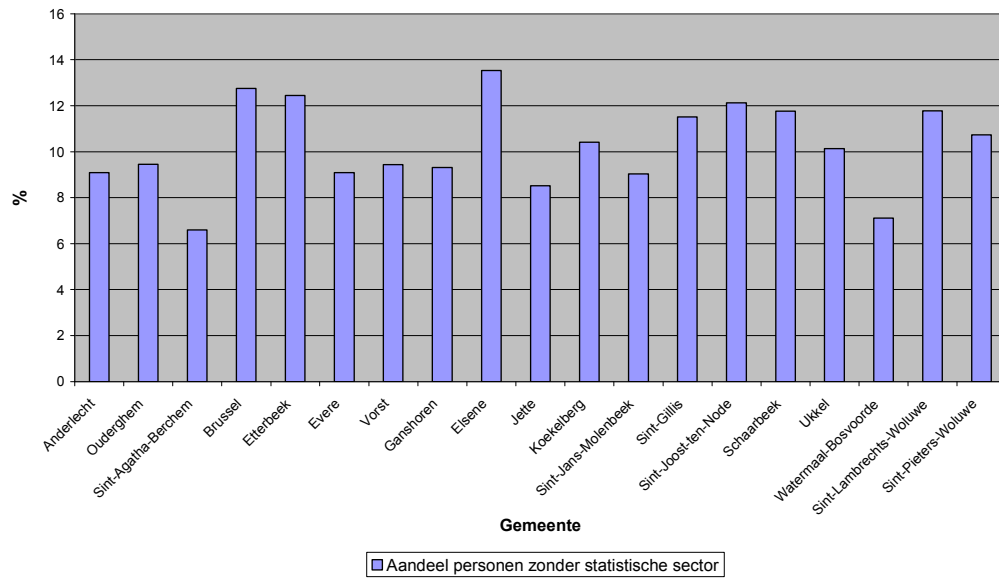
Ten eerste gaan we na of in bepaalde gemeenten de statistische sectoren vaker ontbreken. Grafiek 9 toont de verdelingen van de personen zonder en met statistische sector naar gemeente.

Grafiek 9. Bevolking naar gemeente: personen zonder statistische sector en personen met statistische sector: IMA Pop2 (2005)

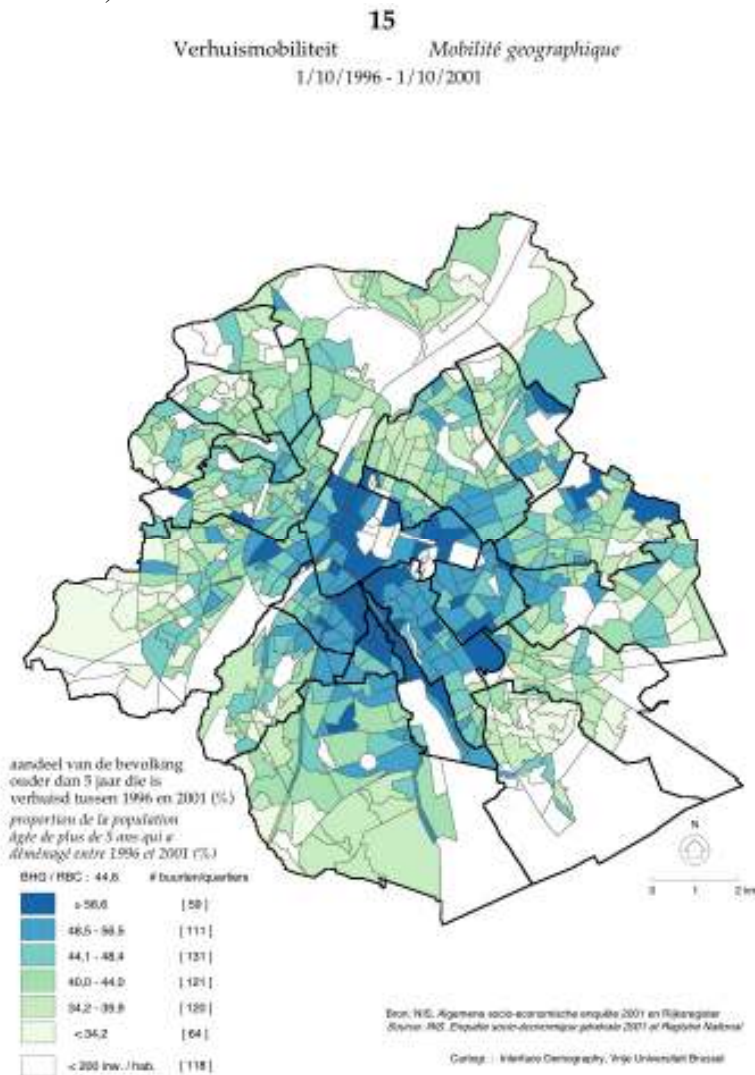
Uit grafiek 9 blijken er in enkele gemeenten inderdaad meer personen zonder statistische sector aanwezig te zijn, terwijl in andere gemeenten een beduidend kleiner aandeel personen zonder statistische sector voorkomt. Grafiek 10 toont meer specifiek het aandeel personen zonder statistische sector per Brusselse gemeente. Daaruit blijkt dat het fenomeen zich in alle Brusselse gemeenten voordoet. In de gemeenten waar het percentage van personen zonder statistische sector het laagst is, bedraagt het verschil toch nog minstens 6%. Maar voor een aantal gemeenten klimt dit op tot het dubbele. Vooral in Elsene, maar ook in Brussel, Etterbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe stellen we vast dat er een vrij hoog percentage personen (tot bijna 14%) zonder statistische sector voorkomt.

Grafiek 10. Aandeel personen zonder statistische sector per gemeente: Pop2 (2005)

Indien we deze grafiek vergelijken met kaart 5 die het aandeel van de bevolking ouder dan 5 jaar die verhuisd is tussen 1996 en 2001 in het Brussels Gewest per wijk toont, blijken er interessante overlappings.

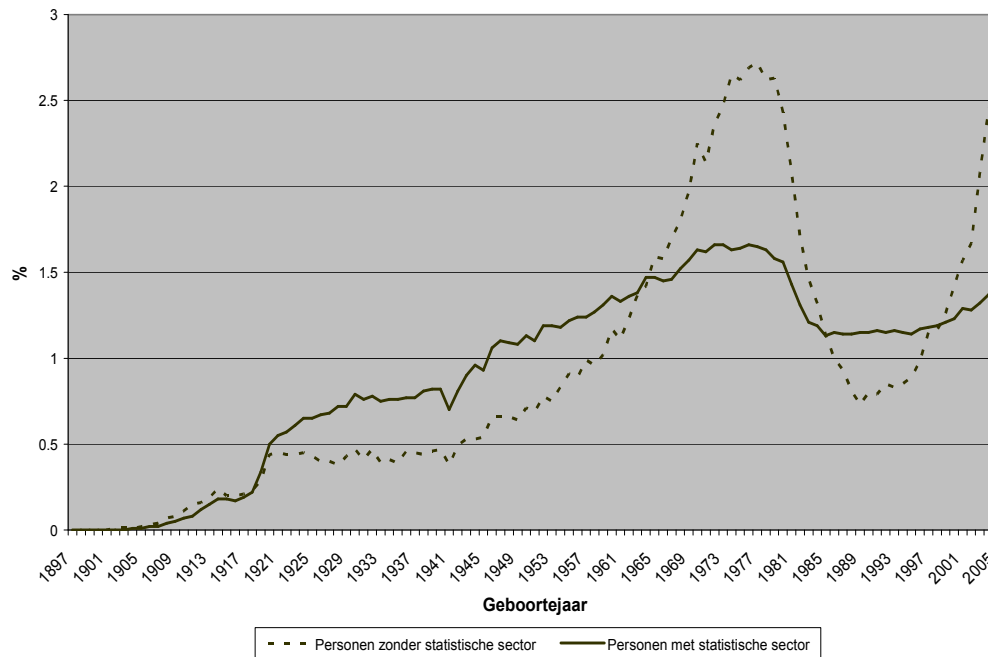
Kaart 5. Verhuismobiliteit Brussels Gewest: Census 2001 (periode 1/10/1996 – 1/10/2001)

In de gemeenten waar we zonet een groter aandeel personen zonder statistische sector vaststelden, blijkt er ook een grotere verhuismobiliteit te bestaan. De aanwezigheid van een groot aandeel jongvolwassenen, collectieve huishoudens en enkele nieuwbouwwijken in deze gemeenten, verklaart allicht grotendeels deze hoge mobiliteit (Willaert & Deboosere, 2005). We concluderen dat de ontbrekende statistische sectoren niet at random verdeeld zijn naar gemeente, en dat verhuisbewegingen wellicht mee aan de basis liggen van de ontbrekende informatie over de statistische sectoren.

De verdelingen naar *leeftijd* (geboortjaar) van de personen zonder en met statistische sector zien er op hun beurt als volgt uit:

Grafiek 11. Verdeling naar geboortjaar: personen zonder statistische sector en personen met statistische sector: IMA Pop2 (2005)

Bij de personen zonder statistische sector wordt een piek vastgesteld bij de 20- tot 40- en de 0- tot 5-jarigen, de leeftijdsgroepen waarin de meeste emigratiebewegingen voorkomen. We veronderstellen naar aanleiding van deze vaststelling dat de personen zonder statistische sector hoofdzakelijk personen betreft die in de loop van 2005 uit Brussel verhuisd zijn. Deze veronderstelling is ook in overeenstemming met de vaststelling dat het vooral in wijken is met een grotere verhuismobiliteit dat we personen aantreffen zonder statistische sector.

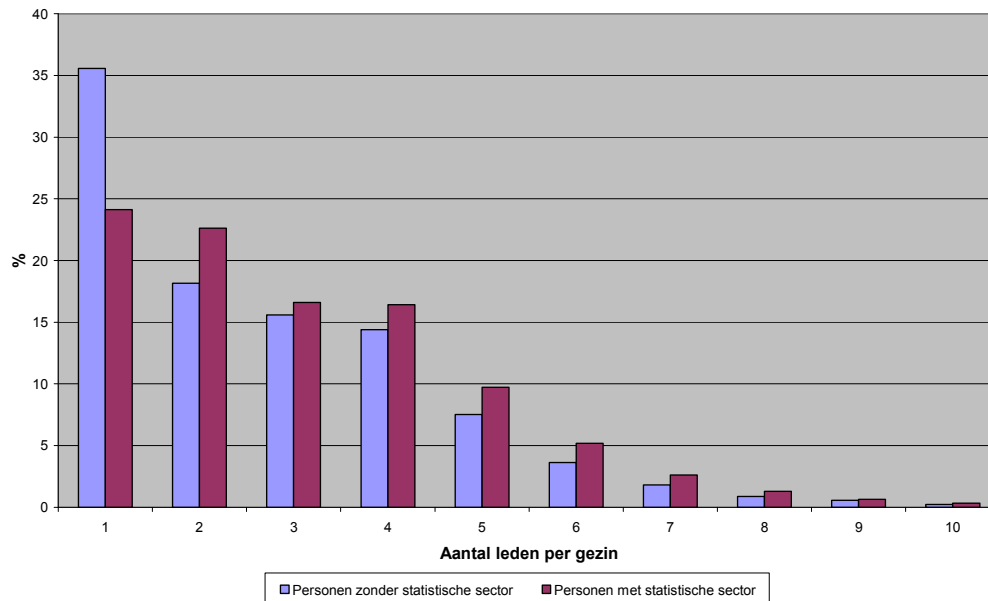
Daarnaast blijkt uit tabel 9 dat er een groter aandeel *gestorven* personen voorkomt bij de personen zonder (3.88%) dan bij de personen met statistische sector (0.62%). Met andere woorden blijkt van de personen gestorven tijdens 2005 in mindere mate de statistische sector gekend.

Tabel 9. Sterfte personen met statistische sector en zonder statistische sector: IMA Pop2 (2005)

PP0040A	% Personen zonder SS	% Personen met SS
0 (niet-gestorven)	96.12	99.38
2005	3.88	0.62

Met betrekking tot de *huishoudensamenstelling*, stellen we vast dat er procentueel aanzienlijk meer alleenstaanden voorkomen bij de personen zonder dan bij de personen met statistische sector (grafiek 12). Vermoedelijk speelt onderliggend ook hier de verhuismobiliteit - die groter is bij alleenwonenden - een rol.

Grafiek 12. Verdeling naar huishoudens: personen zonder statistische sector en personen met statistische sector: IMA Pop2 (2005)

5.4. Conclusie

In wat voorafging valideerden we de geografische indicatoren aanwezig in de IMA databank, met name de variabelen 'gemeentecode' en 'statistische sector'. Vooreerst werd er een geografisch patroon vastgesteld in de afwijkingen tussen de verdelingen van de bevolking naar gemeente volgens het IMA en het Rijksregister. Algemeen blijkt de IMA databank minder personen te bevatten dan het Rijksregister in de gemeenten in het Oosten van het Brussels Gewest (o.a. Elsene, Etterbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Oudergem). Het omgekeerde werd vastgesteld in het Westen (o.a. Jette, Ganshoren, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Anderlecht). Dit patroon weerspiegelt het verschil in samenstelling van de bevolking aanwezig in de IMA databank en de bevolking in het Rijksregister.

Daarnaast gingen we de betrouwbaarheid van het gebruik van de statistische sectoren in de IMA databank na, met het doel de bevolking op wijkniveau op te volgen. We hebben vastgesteld dat 10,7% van de personen in de IMA databank geen statistische sector toegewezen kreeg. In 9,78% van de gevallen gaat het om personen die de waarde 9002 hebben, wat wil zeggen dat men van deze personen de statistische sector niet terugvindt omdat men niet over de straatcode beschikt, of omdat de combinatie van de gemeentecode, straatcode en code van het huisnummer van deze personen geen statistische sector oplevert.

In vergelijking met de personen met een statistische sector houden deze personen er een bijzonder profiel op na. Ten eerste bevindt een groter aandeel personen zonder statistische sector zich op de leeftijd waarop de meeste emigratiebewegingen

plaatsvinden, en behoren er procentueel meer alleenstaanden tot deze groep. Ten tweede zijn er bij de personen zonder statistische sector proportioneel meer personen gestorven tijdens 2005 dan bij de personen met statistische sector. En tenslotte komen er in bepaalde gemeenten meer personen zonder statistische sector voor dan in andere gemeenten. Dat is vooral het geval in Elsene en Etterbeek, maar ook in Brussel en in Schaarbeek. Daaruit blijkt dat de personen zonder statistische sector in de IMA databank niet toevallig verdeeld zijn over de totale bevolking. Het betreft hoofdzakelijk emigranten maar ook personen die gestorven zijn in de loop van 2005. Om die reden zouden analyses op wijkniveau aan de hand van deze IMA data tot onbetrouwbare resultaten kunnen leiden. Indien de intentie om een wijkmonitoring van de Brusselse bevolking op basis van de IMA gegevens toe te laten, is een extra inspanning om aan zoveel mogelijk personen een statistische sector toe te kennen, dan ook aanbevolen.

Naar wij vermoeden kan de statistische sector van een deel van de personen met code '9002' relatief gemakkelijk worden teruggevonden. Na het verhuizen of overlijden van een persoon veranderen de mutualiteiten in hun databank meteen het adres van de betrokkene. Op het moment dat de mutualiteiten hun gegevens doorgeven aan het IMA, is daarom mogelijk het adres van de overleden personen reeds geschrapt en het adres van verhuisde personen veranderd. Wellicht moet daarom de statistische sector van deze personen bepaald worden aan de hand van hun adres op 1 januari 2005, en niet op een later moment, wanneer de adreswijziging of -schrapping reeds heeft plaatsgevonden. Dan is het immers mogelijk dat de nieuwe straatcode en code van het huisnummer niet meer overeenstemt met de oorspronkelijke gemeentecode op basis waarvan de personen geselecteerd worden als zijnde inwoner van het Brussels Gewest. Tijdens overleg met het IMA kwam naar voor dat het percentage van de statistische sectoren dat toegekend kan worden voor de jaren na 2005, hoger ligt dan het percentage dat we vaststellen voor het jaar 2005. 2005 is immers het eerste jaar waarvoor die toekenning gebeurde. Ongeveer 1,3% van de personen in de IMA databank voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn personen ingeschreven bij de Hulpkas voor Ziekte- en invaliditeitsverzekering. Voor deze personen wordt geen adres doorgegeven aan het IMA, waardoor aan hen, ook in de toekomst, geen statistische sector toegewezen kan worden.

6. Bespreking arbeidsmarktindicatoren

De realiteit van de arbeidsmarkt kan niet in één cijfer gevat worden. Indien men de werkelijke situatie op de arbeidsmarkt wil analyseren, is het aangewezen uiteenlopende gegevens te hanteren (BISA, 2008). Momenteel zijn de drie belangrijkste bronnen voor het meten van de tewerkstelling en werkloosheid in Brussel de RVA, de Enquête naar de Arbeidskrachten (FOD Economie, ADSEI) en ACTIRIS¹⁶. Na een korte bespreking van deze drie bronnen, wordt in wat volgt de haalbaarheid van het gebruik van de IMA gegevens in verband met de situatie op de arbeidsmarkt nagegaan, niet met de bedoeling om arbeidsmarktindicatoren te ontwikkelen maar wel om indicatoren in verband met gezondheid en socio-economische status te toetsen.

Een eerste (administratieve) bron van gegevens in verband met de werkloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de *Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening* (RVA). De RVA brengt de werkloosheid in kaart op basis van de uitkeringen die zij uitbetaalt. Voor deze informatieverstrekking beschikt de RVA over twee bronnen: de statistiek van de werkzoekenden (STAT 92) en de statistiek van de betaalde werkloosheid (STAT INFO). Maandelijks worden door de RVA aanvullend gegevens ingezameld met betrekking tot het aantal 'niet-werkende werkzoekenden', met name de personen die ingeschreven zijn bij de gewestelijke werkgelegenheidsdiensten in België (voor het Brussels Gewest ACTIRIS) en die geen baan hebben¹⁷. Op die manier verkrijgt de RVA een beeld van de omvang van de administratieve werkloosheid in België en de gewesten, en kan een administratieve werkloosheidsgraad worden berekend.

Een tweede (survey) bron van informatie over de situatie op Brusselse arbeidsmarkt is de *Enquête naar de Arbeidskrachten* (EAK). Dat is een enquête bij particuliere huishoudens. De EAK is de Belgische uitvoering van een door Eurostat gecoördineerde bevraging in de lidstaten van de Europese Unie en wordt door ADSEI uitgevoerd. De enquête van 2005 is gebaseerd op een effectieve steekproef van 44.411 huishoudens, hetzij 88695 personen (respondenten) op actieve leeftijd (hier: 15 jaar en ouder)¹⁸. De definities die bij de gegevens inzake tewerkstelling en werkloosheid worden gehanteerd zijn die van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) van de Verenigde Naties.

De Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling *ACTIRIS* tenslotte vormt een derde (administratieve) bron van gegevens in verband met arbeidsmarktindicatoren. ACTIRIS is belast met het uitvoeren van het gewestelijke werkgelegenheidsbeleid en registreert alle werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ook werkzoekenden die werken of een opleiding volgen). Voor het berekenen van de werkloosheid baseerde ACTIRIS zich tot 2005 op informatie afkomstig van gemeentelijke stempelcontroles (controle van de werkzoekenden via een tweemaandelijks aanmelding bij de gemeentelijke stempeldienst). Eind 2005 werden de stempelcontroles echter afgeschaft. Dat had gevolgen voor het opstellen van de werkloosheidscijfers. Sinds januari 2006 gebeurt de actualisering van de gegevensbanken

¹⁶ De BGDA heet sinds juni 2007 ACTIRIS.

¹⁷ <http://www.rva.be/>

¹⁸ http://www.statbel.fgov.be/press/fl075_nl.asp

van ACTIRIS via elektronische gegevensstromen¹⁹, gebaseerd op informatie in verband met sociale persoonsgegevens in de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KBSZ)²⁰. In dit rapport worden ACTIRIS cijfers van 2005 gebruikt, die nog gebaseerd zijn op de gemeentelijke stempelcontroles.

In wat volgt tonen we eerst resultaten in verband met de activiteits- en tewerkstellingsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. We vergelijken de IMA gegevens met gegevens afkomstig van de EAK. Vervolgens tonen we resultaten van de vergelijking van de IMA en RSVZ gegevens met betrekking tot het aantal zelfstandigen voor respectievelijk het gehele Brussels Gewest en per gemeente. En tenslotte analyseren we enkele werkloosheidsindicatoren. We bekijken het aantal werklozen en de werkloosheidsgraad voor het gehele Brussels Gewest, en het aantal werklozen naar gemeente en statistische sector. We vergelijken daarbij de cijfers van het IMA met cijfers van de EAK, de RVA en ACTIRIS.

De verschillende bronnen die gebruikt worden om de gegevens in de IMA databank te valideren, zijn erg uiteenlopend qua opzet en data. Doorheen de volgende analyses is het dan ook belangrijk rekening te houden met deze verschillen en te beseffen dat afwijkingen tussen de gegevens uit verschillende bronnen tot op een bepaalde hoogte normaal zijn. Bij de interpretatie van de gegevens zal telkens gewezen worden op mogelijke redenen voor verschillende resultaten naargelang de bron. We wijzen daarbij de aandacht op de bronnen zelf (enquête en administratieve bronnen) en op wat er precies geteld wordt. Maar eerst verduidelijken we welke definities aan de basis liggen van de gebruikte gegevens en welke berekeningen er achter de voorgestelde cijfers van het IMA schuilgaan.

6.1. Definities

6.1.1. Tewerkgestelde (of werkende) bevolking

Volgens de definitie van het *Internationaal Arbeidsbureau* (gehanteerd in de EAK) zijn werkenden “personen die gedurende een welbepaalde week, de zogenaamde 'referentieweek', minstens één uur in loondienst gewerkt hebben, als werknemer of voor eigen rekening (of nog als niet betaald medewerkend gezinslid)”. Ook worden daartoe gerekend ‘personen die bij uitzondering niet bij machte waren om hun werk te verrichten (door vakantie, ziekte, kraamverlof, sociaal conflict, slechte weersomstandigheden)’²¹.

In de *IMA* databank bestaat er geen eenduidige variabele die aangeeft of een persoon al dan niet effectief werkend is. Om een zicht te krijgen op het aantal werkenden op 1

¹⁹ Gegevens inzake loontrekkende arbeid van de RSZ en de RSZPPO; gegevens inzake arbeidsongeschiktheid en moederschapsrust van het RIZIV; gegevens inzake de activiteiten als zelfstandige afkomstig van de RSVZ; gegevens van de RVA inzake de al dan niet betaling als volledig werkloze; gegevens van de RVA die een invloed kunnen hebben op de inschrijving als werkzoekende of op de (statistische) categorie waartoe de werkzoekenden behoren.

²⁰ <http://www.actiris.be/>

²¹ http://statbel.fgov.be/products/pm31_nl.asp

januari 2005 volgens de IMA gegevens, hebben we daarom enkele variabelen herwerkt (zie bijlage 1) en op basis daarvan de werkende personen geselecteerd. Eerst selecteerden we de personen met de waarden '1' (actieve arbeider, met inbegrip van werklozen en invaliden), '2' (actieve bediende, met inbegrip van werklozen en invaliden); '3' (statutair tewerkgestelde van de openbare sector), '4' (actieve zelfstandige met inbegrip van de invalide zelfstandigen en de geassimileerde zelfstandigen) of '8' (echtgenoot/helper van zelfstandige met inbegrip van invaliden) op de variabele 'PP1003' (sociale toestand). Uit die groep verwijderden we eerst de invaliden die we selecteerden op basis van de herwerkte variabele 'KG1_KG2_klassen', en de tijdelijk en volledig werklozen alsook de bruggepensioneerden die we selecteerden op basis van de herwerkte variabele 'werkl_klassen' (zie bijlage 1 voor aanmaak herwerkte variabelen). Daarna verwijderden we de personen 'jonger dan 15' en 'ouder dan 64' die in die groep voorkwamen, alsook de 'kinderen', 'echtgenoten' en 'ascendenten' die we op basis van de variabele 'PP1002' (code gerechtigde of persoon ten laste) selecteerden. Op die manier bekwamen we een groep van 304874 personen. Het is op die groep dat we ons voor de volgende analyses baseren als zijnde de effectief werkende IMA bevolking op 1 januari 2005.

6.1.2. Werkloze (of werkzoekende) bevolking

Werklozen zijn in de *IAB-betekenis* "alle personen boven 15 jaar die in de referentieweek geen bezoldigde betrekking hadden, actief op zoek zijn naar een betrekking (minstens één sollicitatie in de periode van vier weken die eindigt met de referentieweek) en beschikbaar zouden zijn om binnen de twee weken te beginnen te werken, en niet-werkenden die een job hebben gevonden die binnen de 3 maanden begint²²".

De *RVA* definieert werkloosheid in functie van de werkloosheidsverzekering²³. Een werkloze is dan "iemand voor wie tijdens de maand een betaling werd verricht". De *RVA* onderscheidt drie grote categorieën uitkeringsgerechtigden:

1. De vergoede werklozen (niet-werkende werkzoekenden en niet-werkzoekenden die recht hebben op uitkeringen betaald door de *RVA*)
2. De werknemers die door de *RVA* worden ondersteund (tijdelijke werkloosheid en verwante uitkeringen, deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering, en activeringsmaatregelen)
3. De werknemers die met steun van de *RVA* hun arbeidstijd aanpassen (halftijds brugpensioen, loopbaanonderbreking en thematische verloven, en tijdskrediet)²⁴

Door *ACTIRIS* wordt het begrip werkloosheid gedefinieerd in functie van de arbeidsmarkt. Een werkloze is dan "een niet-werkende werkzoekende of iemand zonder bezoldigd werk die ingeschreven is als werkzoekende bij een gewestelijke openbare dienst voor arbeidsbemiddeling". Tot de niet-werkende werkzoekenden behoren meer

²² http://statbel.fgov.be/products/pm31_nl.asp

²³ De *RVA* is bevoegd inzake het beheer van de werkloosheidsverzekering in ruime zin: daarin zijn ook begrepen de materies inzake bvb brugpensioen, uitkeringen wegens onderbreking van de beroepsloopbaan en – meer recent – de maatregelen tot activering van de werkloosheidsuitkeringen.

²⁴ <http://www.rva.be>

bepaald uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, jongeren in wachttijd, vrij ingeschreven werkzoekenden, en andere niet-werkende en verplicht ingeschreven werkzoekenden (ACTIRIS, 2005).

In de *IMA* gegevensbank verstrekt de variabele ‘PP1004’ (werkloosheid) informatie over de werkloosheid van de Brusselse bevolking anno 2005. De codes voor de variabele PP1004 worden enkel toegekend aan de betrokkenen, indien deze in het vierde kwartaal van het jaar voorafgaand aan het jaar waarop de bestanden betrekking hebben, werkloos waren. De hier gehanteerde werkloosheidscodes hebben betrekking op de werkloosheidstoestand van de betrokkenen in het 4^e kwartaal van 2004. een blanco wordt toegekend indien het werkloosheidsbewijs geen werkloosheidsdagen bevat voor deze periode of indien er geen werkloosheidsbewijs is voor dit jaar. Voor een gedetailleerde beschrijving van de categorieën van deze variabele verwijzen we naar bijlage 2. Omdat we niet over voldoende externe gegevens beschikken om de cijfers van het IMA te vergelijken voor al deze categorieën, voegden we enkele categorieën samen en herwerkten we op die manier de variabele ‘PP1004’ naar de variabele ‘werk_klassen’. (Zie bijlage 1). Elke persoon uit de IMA databank wordt op basis van deze variabele ingedeeld volgens de categorieën 'niet werkloos of niet geteld in model E', 'geen toelating tot uitbetaling', 'volledige werkloosheid', 'tijdelijke werkloosheid', 'beroepsopleiding & stage', 'brugpensioen' en 'andere'. In wat volgt verstaan we onder de werkloze IMA bevolking de personen ‘tussen 18 en 65 jaar’ die tot de categorieën ‘tijdelijke’ en ‘volledige werkloosheid’ behoren (N=96333) min de ‘invaliden’ volgens ‘KG1_KG2_klassen’ (N=649), de ‘kinderen’, ‘ascendenten’ en ‘echtgenoten’ volgens ‘PP1002’ (N=273), de ‘gepensioneerden’ volgens ‘KG1_KG2_klassen’ (N=917) en de personen die volgens ‘PP10003’ ‘niet actief’ zijn, dit wil zeggen niet de waarden ‘1’, ‘2’, ‘3’, ‘4’ of ‘8’ hebben, maar volgens deze variabele ‘niet-getelde leden in model E, gepensioneerden, weduwen en wezen, en niet-verzekerden algemene regeling’ zijn (N=839). In totaal bekomen we op die manier een groep van 93655 werkloze personen.

6.1.3. Actieve bevolking (of beroepsbevolking) & bevolking op arbeidsactieve leeftijd

De *actieve bevolking of beroepsbevolking* stelt de werkende bevolking voor (cfr 6.2.1) plus de werkloze bevolking (cfr. 6.1.2.). Waar we de leeftijdsgrens 15 tot 65 jaar hanteren, betreft het een groep van 398529 personen, 216584 mannen en 181945 vrouwen. Bij de verdeling van de werklozen op de beroepsbevolking naar wijk, nemen we de personen tussen 18 en 65 als referentie. Daar gaat het om een groep van 398305 personen. De *personen op arbeidsactieve leeftijd* daarentegen duiden in wat volgt - tenzij anders vermeld – op alle personen in de IMA databank van 15 tot en met 64 jaar. Deze groep bevat 634747 personen, 317163 mannen en 317584 vrouwen.

6.1.4. Zelfstandigen (inclusief helpers)

De *RSVZ* definieert een zelfstandige als “een persoon die autonoom werkt, al dan niet voor een opdrachtgever waarmee hij of zij niet door een arbeidsovereenkomst of een

statuut verbonden is²⁵. De aard van de arbeidsrelatie (hoe men zich verhoudt ten opzichte van de opdrachtgever) is bepalend: wie werkt onder gezag (of in een band van ondergeschiktheid) is werknemer, wie niet onder gezag werkt, is een zelfstandige²⁵. De RSVZ verstrekt gegevens over alle personen die in de loop van het beoogde jaar gedurende minstens één kwartaal aangesloten zijn geweest bij een sociaal verzekeringsfonds. Het omvat dus alle personen die onder de toepassing vallen van het sociaal statuut van de zelfstandigen²⁶. Concreet worden in de berekeningen van de RSVZ bij de zelfstandigen alle personen meegerekend die hun beroep zelfstandig uitoefenen als hoofdactiviteit, bijkomende activiteit²⁷ én die nog actief zijn na hun pensioen, alsook helpers van de zelfstandige of echtgenoothelpers. De cijfers hebben betrekking op personen boven 18 jaar.

Om de zelfstandigen in de *IMA* databank te kennen, selecteerden we eerst de personen met een code beginnend met het cijfer '4' (het betreft zelfstandigen) voor de variabele PP0030 (verzekerd voor grote risico's). Op die manier hielden we 81087 personen over. Uit deze groep verwijderden we de 'gepensioneerden' (code 421 op 'PP0030', N=953), de 'invaliden' (codes 430 en 431 op 'PP0030', N=4536), de personen 'onder 18 jaar' (N=13712) en de 'descendenten' (waarde 3 voor 'PP1002', N=3508). Zo bekwamen we een groep van 58378 zelfstandigen (inclusief echtgenoothelpers). Deze groep bestaat volgens 'PP1002' uit 86,5% 'titularissen', 13% 'echtgenoten' en 0,5% 'ascendenten'.

6.2. Activiteitsgraad en tewerkstellingsgraad

6.2.1. Activiteitsgraad (%)

De activiteitsgraad stelt de verhouding voor tussen de beroepsbevolking en de bevolking op actieve leeftijd²⁸.

²⁵ http://www.rsvz.be/nl/faq/q_selfemployed_employee.htm

²⁶ Dit sociaal statuut wordt in twee grote groepen verdeeld: de zelfstandigen en de helpers. Een *zelfstandige* is iedere natuurlijke persoon die in België een beroepsbezigheid uitoefent zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst of een statuut verbonden te zijn. Een *helper* die onder de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen valt, is elke persoon die in België een zelfstandige in de uitoefening van zijn beroep bijstaat of vervangt, zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden. Helpers bestaan overwegend uit echtgenoten die hun partner bijstaan in hun zelfstandige activiteit, de zogenaamde meewerkende echtgenoten.

²⁷ Zowel de zelfstandigen als de helpers worden onderverdeeld naar de aard of 'intensiteit' van hun uitgeoefende activiteit: hoofdberoep, bijberoep, of actief na pensioen (leeftijd). Een zelfstandige/helper in *hoofdberoep* heeft als voornaamste of enige bezigheid een zelfstandige activiteit. Een zelfstandige/helper in *bijberoep* oefent tegelijk en hoofdzakelijk nog een andere beroepsactiviteit uit onder gezag. Hierop zijn enkele uitzonderingen: ook wanneer men een zelfstandige activiteit uitoefent en de facto geen andere hoofdactiviteit meer heeft, maar wel een loonvervangend inkomen uit de sociale zekerheid geniet, is men zelfstandige in bijberoep. Tevens kunnen personen die eigenlijk een zelfstandig hoofdberoep uitoefenen maar met geringe beroepsinkomsten, zich laten beschouwen als zelfstandige in bijberoep. Zelfstandige studenten en bepaalde politieke mandatarissen kunnen eveneens vragen om gelijkgeschakeld te worden met een bijberoep.

²⁸ Leeftijdsgroep: tussen 15 en 65 jaar

Tabel 10. Activiteitsgraad: EAK (gemiddelde 2005) en IMA Pop2 (01/01/2005)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
EAK	65.7	74.1	57.3
IMA	62.8	68.3	57.3

De resultaten van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) tonen voor 2005 een activiteitsgraad van 65.7%. Volgens het IMA is op 1 januari 2005 62.8% van de bevolking van het Brussels Gewest op arbeidsleeftijd op de arbeidsmarkt aanwezig als werkende of werkzoekende. De activiteitsgraad ligt zowel bij de cijfers van de EAK als bij deze van het IMA hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Het verschil in de percentages van de activiteitsgraad tussen de EAK en het IMA wordt volledig verklaard door het verschil in de activiteitsgraad van de mannen tussen beide bronnen. De cijfers van het IMA (68.3%) geven een sterk lager liggende activiteitsgraad aan voor de mannen dan de cijfers afkomstig van de EAK (74.1%).

6.2.2. Tewerkstellingsgraad (%)

De tewerkstellingsgraad is de verhouding van de werkende beroepsbevolking op de bevolking op arbeidsactieve leeftijd²⁹.

Tabel 11. Tewerkstellingsgraad: EAK (gemiddelde 2005) en IMA Pop2 (01/01/2005)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
EAK	54.8	62.0	47.9
IMA	48.0	52.7	43.4

Volgens de EAK was in 2005 slechts iets meer dan 1 op 2 personen (55%) van de Brusselaars op beroepsactieve leeftijd effectief aan het werk. Volgens het IMA lag de tewerkstellingsgraad nog lager (48%). De vrouwelijke tewerkstellingsgraad ligt volgens beide databronnen lager dan die van de mannen, al tonen de cijfers van het IMA een kleiner verschil dan die van de EAK.

We merken op dat het hier, net als bij de bespreking van de activiteitsgraad, gaat om een vergelijking tussen een administratieve bron en een survey. Dat verklaart allicht deels de verschillen in de resultaten tussen beide databronnen. De vraag is dan ook niet zozeer of beide bronnen verschillende gegevens opleveren, dan wel in hoeverre beide databronnen afwijken en welke van beide het best de realiteit benadert. Een meer gedetailleerde analyse van de gehanteerde definities achter de berekeningen ligt buiten het bestek van deze tekst. De algemene distributies doen alleszins vermoeden dat de activiteits- en tewerkstellingsgraad volgens het IMA betrouwbare indicatoren zijn. Toch zou het nuttig zijn de gehanteerde definities en berekeningen nog meer in detail uit te klaren en te vergelijken.

²⁹ Leeftijdsgroep: tussen 15 en 65 jaar

6.3. Aantal zelfstandigen (inclusief helpers)

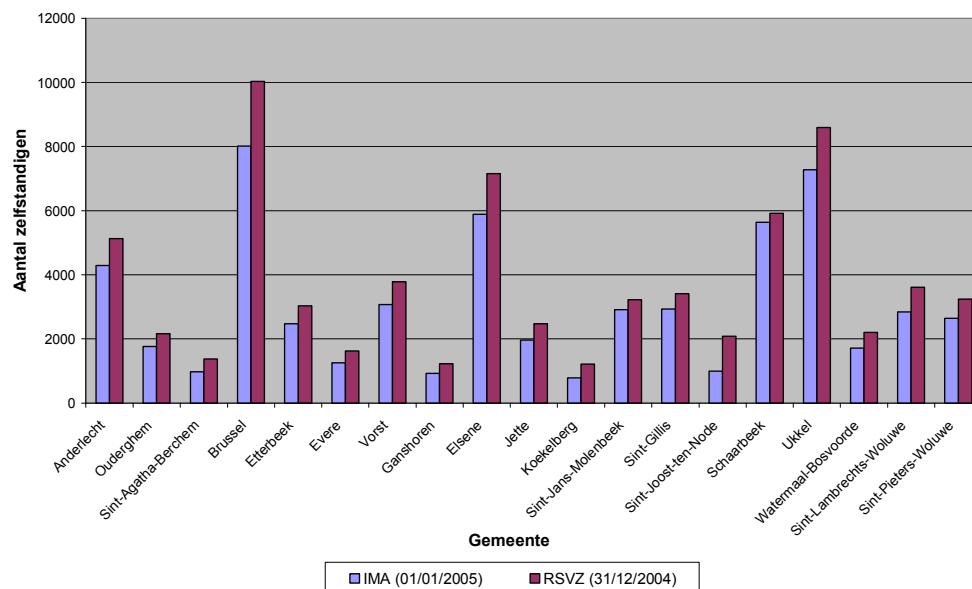
Tabel 12 toont het aantal personen dat volgens de IMA databank en het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ) op 1 januari 2005 in Brussel als zelfstandige (of als helper) ingeschreven was.

Tabel 12. Aantal zelfstandigen (helpers inbegrepen): IMA Pop2 (01/01/2005) en RSVZ (31/12/2004)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
IMA	58378	37247 (63.8%)	21131 (36.2%)
RSVZ	71493	49293 (68.9%)	22200 (31.1%)

Het totaal aantal zelfstandigen (mannen en vrouwen samen) ligt volgens de cijfers van het IMA beduidend lager dan volgens het RSVZ. We merken op dat de RSVZ gegevens zelfstandigen in bijberoep en gepensioneerde zelfstandigen bevatten (cfr supra), terwijl de gepensioneerden in de IMA berekeningen, en vermoedelijk ook de zelfstandigen in bijberoep, niet meegerekend zijn. Het IMA onderschat het absoluut aantal zelfstandige mannen in vergelijking met het RSVZ aanzienlijk, voor het aantal vrouwelijke zelfstandigen is het verschil iets kleiner. Met betrekking tot de verdeling van het aantal zelfstandigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar gemeente (grafiek 13), komen beide bronnen goed overeen, mits een algemene onderschatting volgens het IMA.

Grafiek 13. Aantal zelfstandigen per gemeente: IMA Pop2 (01/01/2005) en RSVZ (31/12/2004)

6.4. Werkloosheid

6.4.1. Aantal werklozen

Met betrekking tot het aantal werklozen liggen de cijfers van het IMA (N=93655) dichtbij die van de RVA (N=92994) en ACTIRIS (N=92099). Het verschil tussen de bronnen kan verklaard worden door de verschillen in de opzet en het moment van de registratie van het aantal werklozen (cfr definities). Zo gaat het voor de RVA om werklozen waarvoor een betaling verricht werd, terwijl ACTIRIS de personen registreert die ingeschreven zijn als werkzoekende. De EAK 2005 registreert dan weer personen die actief op zoek zijn naar werk en onmiddellijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, en geeft zodoende een beduidend kleiner aantal werklozen (N=72574) in het Brussels Gewest weer.

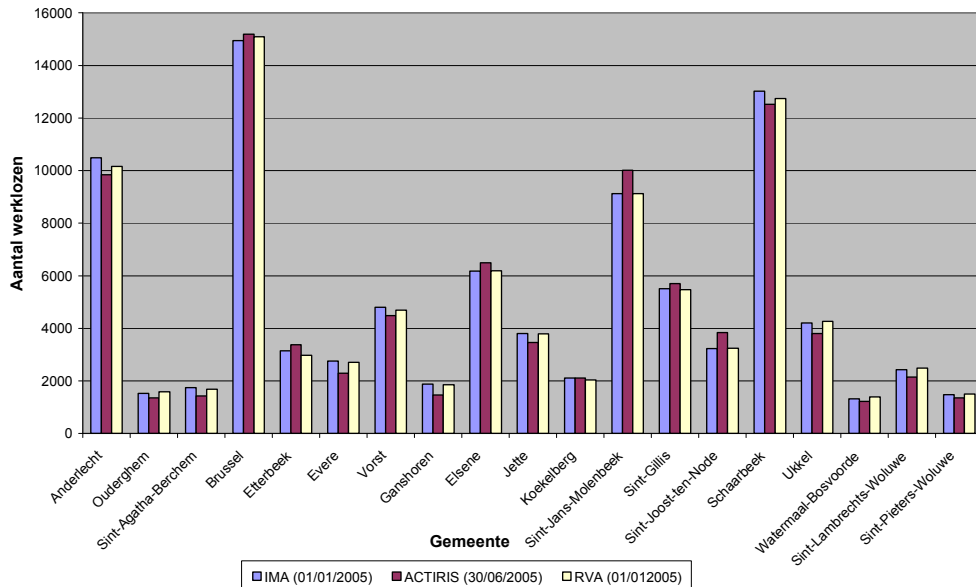
Tabel 13. Aantal werklozen: EAK (gemiddelde 2005), IMA Pop2 (01/01/2005), ACTIRIS (30/06/2005) en RVA (01/01/2005)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
Werklozen EAK	72574	40392 (55.70%)	32182 (44.3%)
Tijdelijk en volledig werklozen IMA	93655	49551 (52.9%)	44104 (47.1%)
Niet-werkende werkzoekenden ACTIRIS	92099	47158 (51.2%)	44941 (48.8%)
Vergoede werklozen RVA³⁰	92994	48844 (52.5%)	44150 (47.5%)

Ook op het vlak van de verdeling van het aantal werklozen naar gemeente, komen de gegevens van het IMA, ACTIRIS en de RVA goed overeen (grafiek 14).

³⁰ Daarnaast: werknemers die door de RVA worden ondersteund: 16871 (mannen 9572, vrouwen 7299) + werknemers die met steun van de RVA hun arbeidstijd aanpassen: 8948 (mannen 2426, vrouwen 6522) [http://www.rva.be/D_stat/Jaarboek/Statjaarboek_2005/NL/1_1.pdf]

Grafiek 14. Aantal werklozen per gemeente: IMA Pop2 (tijdelijk en volledig werklozen, 01/01/2005), ACTIRIS (niet-werkende werkzoekenden, 30/06/2005) en RVA (vergoede werklozen, 01/01/2005)

6.4.2. Werkloosheidsgraad (%)

De werkloosheidsgraad geeft de verhouding van de werklozen ten opzichte van de totale actieve bevolking (werkenden + werklozen op beroepsactieve leeftijd).

Tabel 14. Werkloosheidsgraad: EAK (gemiddelde 2005), IMA Pop2 (01/01/2005) en RVA (gemiddelde 2005)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
RVA ³¹	20.1	19.9	20.4
EAK	16.5	16.4	16.5
IMA ³²	23.5	22.9	24.2

De werkloosheidsgraad zoals berekend door de RVA geeft een beeld van het aantal uitkeringsgerechtigde volledige werklozen in verhouding tot de totale bevolking die tegen werkloosheid is verzekerd, op basis van de gegevens van de RSZ. De EAK werkloosheidsgraad stelt het aandeel voor van de werklozen volgens de IAB definitie (cfr supra) in de beroepsbevolking (zijnde de IAB werklozen + de IAB werkenden). Het RVA cijfer (20,1%) ligt hoger dan de EAK werkloosheid (16,5%). De IMA werkloosheidsgraad (23,5%) ligt hoger dan zowel de EAK als de RVA werkloosheidsgraad. Een meer diepgaande analyse van de absolute aantallen (teller en noemer) op basis waarvan de

³¹ % van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ten opzichte van de tegen werkloosheid verzekerde bevolking

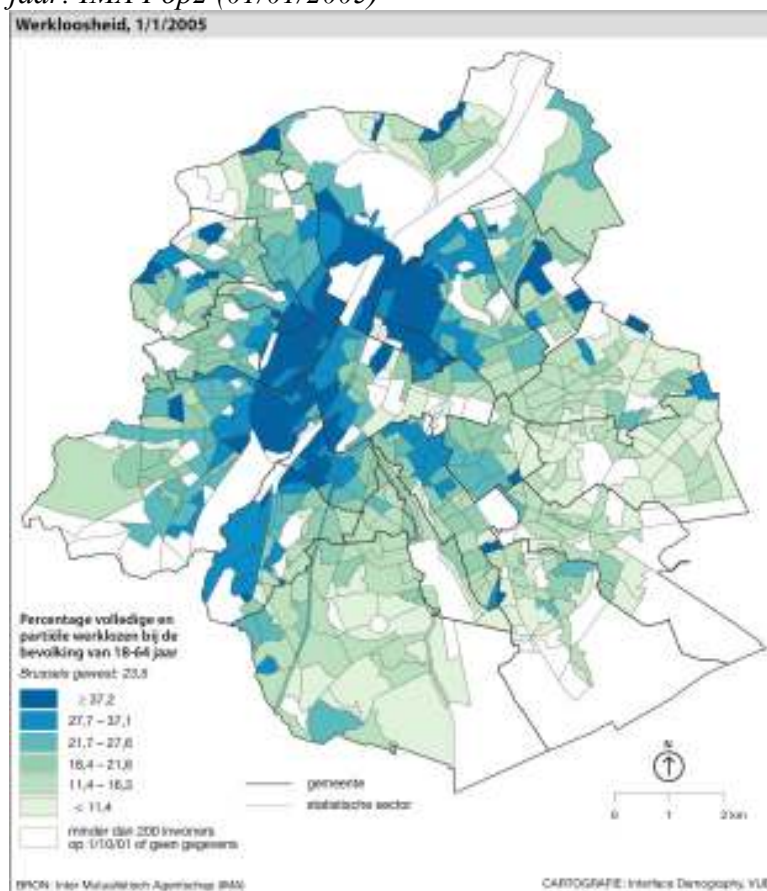
³² In de noemer worden geen bruggepensioneerden meegerekend

werkloosheidsgraden berekend werden, zou meer opheldering brengen over de verschillende resultaten. Mogelijk wordt de werkloosheidsgraad volgens het IMA bijvoorbeeld overschat doordat in de noemer te weinig werkende personen meegerekend worden.

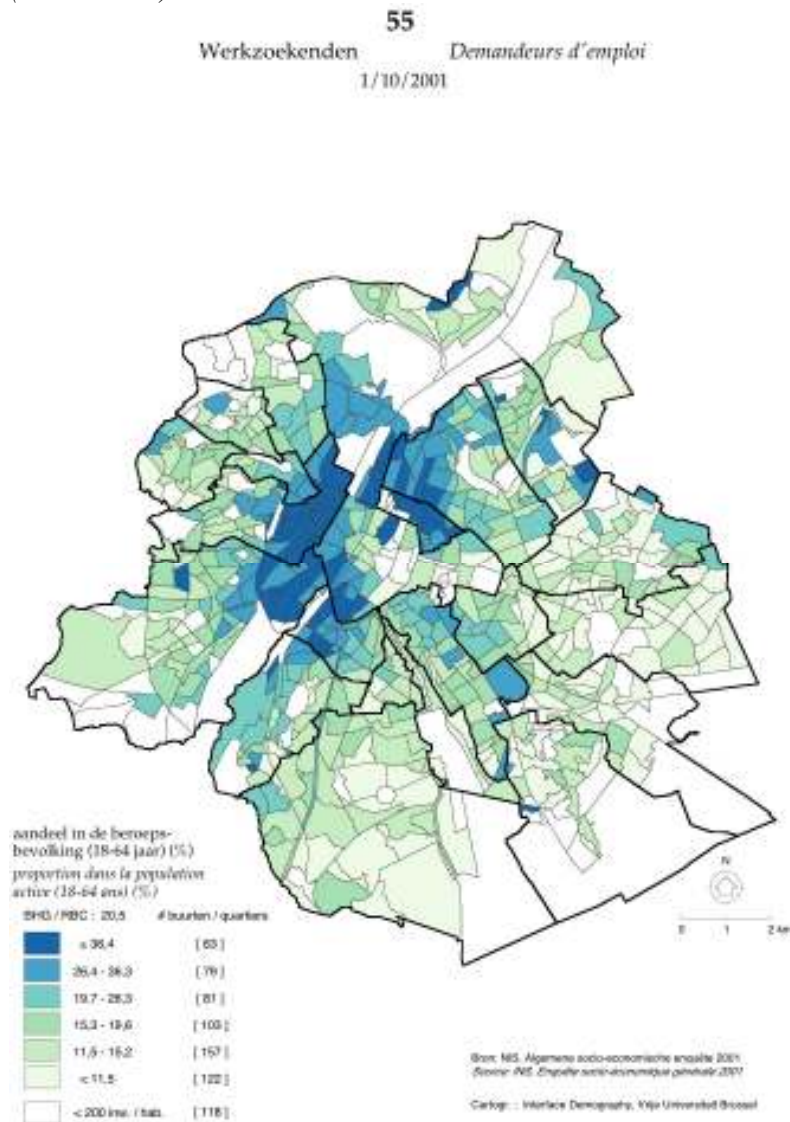
6.4.3. Vergelijking geografische verspreiding werklozen IMA (2005) en werkzoekenden Census (2001)

We tonen achtereenvolgens kaart 6 met het aandeel (volledige en tijdelijke) werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking tussen 18 en 65 jaar per statistische sector volgens het IMA en kaart 7 die het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking tussen 18 en 65 jaar per statistische sector volgens de Census (2001) weergeeft. Zelfs al betreft het hier een vergelijking van cijfers voor 2001 en 2005, brengen de kaarten, qua geografische spreiding van de werklozen in het Brussels Gewest, globaal dezelfde patronen van werkloosheid naar voor. De verschillen in intensiteit tussen beide kaarten zijn deels te verklaren door de gebruikte definities en verschillende registratiemethodes.

Kaart 6. Aandeel volledig en tijdelijk werklozen bij de beroepsbevolking van 18 tot 65 jaar: IMA Pop2 (01/01/2005)

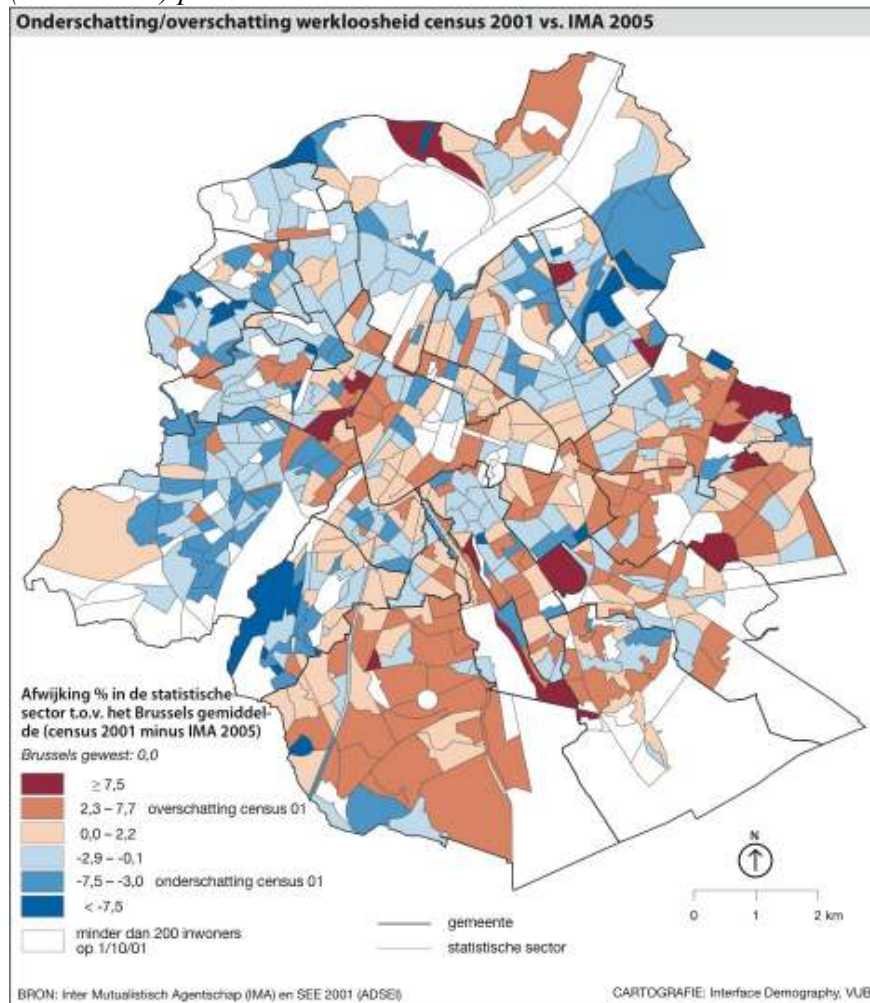

Kaart 7. Aandeel werkzoekenden bij de beroepsbevolking van 18 tot 65 jaar: Census (01/10/2001)

Naargelang de bron komen er echter systematische over- en onderschattingen voor. Kaart 8 toont de afwijkingen tussen de IMA en Censusgegevens per statistische sector. Zowel de Census als IMA gegevens werden eerst afgezet ten opzichte van het Brussels gemiddelde volgens beide bronnen, om vervolgens de werkelijke afwijkingen te kunnen inschatten, waarbij het effect van een verschillende startpopulatie werkzoekenden is uitgeschakeld. Er komen afwijkingen voor tot 10%. Algemeen stellen we meer statistische sectoren vast waarin het aandeel werkzoekenden door de Census wordt overschat ten opzichte van het IMA in het Zuidoostelijk kwadrant van Brussel, het omgekeerde stellen we vast in het Westen van Brussel.

Kaart 8. Afwijkingen (%) werklozen IMA Pop2 (01/01/2005) en werkzoekenden Census (01/10/2001) per statistische sector

6.5. Conclusie

In wat voorafging hebben we het potentieel van de IMA databank om gegevens in verband met de arbeidsmarkt te meten, aangetoond. We valideerden relevante arbeidsindicatoren aanwezig in de IMA databank aan de hand van externe bronnen, zijnde de RVA, ACTIRIS en de EAK. Er werd reeds op gewezen dat de gehanteerde bronnen erg van elkaar verschillen. Zo registreren ze data vanuit een verschillend uitgangspunt en op een verschillend moment, hanteren ze verschillende definities van de indicatoren, en baseren ze zich op verschillende leeftijdsgroepen en categorieën van personen. Bovendien zijn de hier gehanteerde IMA indicatoren samengestelde indicatoren, gebaseerd op herwerkte variabelen, wat de vergelijkbaarheid van de gegevens en de transparantie van de informatie bemoeilijkt.

Wat de cijfers van ACTIRIS betreft, werd er reeds op gewezen dat deze sinds 2005 niet langer gebaseerd zijn op de gemeentelijke stempelcontroles, dan wel afkomstig zijn van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Aangezien ook in de IMA databank gegevens uit de Kruispuntbank zijn opgenomen, zullen voor de periode na 2005 de IMA en ACTIRIS gegevens allicht dicht bij elkaar aansluiten.

De cijfers van de EAK wijken sterker af van de IMA gegevens dan de cijfers van de RVA en ACTIRIS. Allicht heeft dat grotendeels te maken met het feit dat het hier om een vergelijking van een administratieve bron en een survey - gebaseerd op een steekproef - gaat. Het ligt echter niet zozeer in de opzet van deze studie de verschillen tussen de gehanteerde bronnen gedetailleerd uit te klaren, dan wel na te gaan of de gegevens in de IMA databank robuust en intern consistent zijn, en of de IMA databank aldus betrouwbare arbeidsmarktindicatoren bevat.

Algemeen vertonen de verdelingen van de indicatoren op basis van de IMA gegevens, zowel in absolute aantallen als in proporties, een goede overeenkomst met de verdelingen op basis van de cijfers uit de externe bronnen. Concreet liggen de activiteits- en tewerkstellingsgraad volgens het IMA iets lager dan volgens de EAK, wat bijna volledig verklaard wordt door het verschil in beide graden bij de mannen. Het aantal zelfstandigen ligt volgens het IMA beduidend lager dan volgens de RSVZ. Ook hier is het verschil tussen beide grotendeels te verklaren door het verschil bij de mannen. Qua verdelingen van de zelfstandigen naar geslacht en gemeente, geven de IMA en RSVZ gegevens dan weer wel eenzelfde beeld. Het aantal werklozen ligt volgens de IMA gegevens eerder hoog ten opzichte van de gegevens van de RVA en ACTIRIS en zeker ten opzichte van de EAK, maar wat betreft de verdeling van de werklozen naar gemeente en statistische sector lijken de gegevens wel betrouwbaar. Ook de werkloosheidsgraad blijkt, hoewel die hoger ligt volgens de IMA cijfers dan volgens de externe bronnen, een betrouwbare indicator in de IMA databank.

Aan de hand van deze resultaten lijkt het erop dat we het aantal effectief werkende personen aan de hand van onze berekeningen mogelijk te laag inschatten. Uit te klaren valt hoe dat komt. Daarnaast is verder onderzoek nodig naar de afwijkingen voor de gemeten indicatoren tussen mannen en vrouwen, en naar de afwijkingen tussen de IMA gegevens en de RSVZ gegevens in verband met het aantal zelfstandigen. Een interessante uitbreiding zou het tenslotte zijn, om de duur van de werkloosheid als variabele op te nemen.

Niet alleen bevat de IMA databank informatie in verband met bepaalde categorieën personen die op basis van andere bronnen niet onderscheiden kunnen worden, en zou het IMA dus bijkomende gegevens kunnen leveren in het kader van specifieke analyses. Daarnaast laten de IMA gegevens een geografisch fijnmazige opvolging van de bevolking toe. En bovendien is in de IMA databank een rechtstreekse link aanwezig tussen arbeidsmarktindicatoren enerzijds en gezondheids- en sterfte-indicatoren anderzijds. In het kader van gezondheidsonderzoek is de IMA databank precies daarom zo interessant, met name omdat ze een opvolging van de bevolking op het vlak van gezondheid en sterfte toelaat, terwijl gecontroleerd kan worden voor een beperkt aantal

sociale kenmerken, waaronder - uitermate relevant - enkele arbeidsmarktindicatoren zoals werkloosheid.

7. Bespreking sterftcijfers

Mortaliteitsgegevens zijn de meest gebruikte gegevens om de gezondheid van de bevolking op te volgen. In het eerste deel van dit rapport beschreven we het in een eerste fase van deze studie ontdekte probleem met betrekking tot de sterftcijfers in de IMA dataset Pop1. In wat volgt gaan we na of de sterftcijfers die we kunnen afleiden op basis van de geüpdate IMA dataset Pop2 vergelijkbaar zijn met de sterfte die we aan de hand van het Rijksregister berekenen. Achtereenvolgens worden de totale sterfte, en de sterfte naar geslacht, naar leeftijd, naar gemeente en naar maand geanalyseerd.

7.1. Totale sterfte

Tabel 15. Sterfte naar jaar: IMA Pop2 en Rijksregister (2005)

PP0040A (sterftejaar)	IMA		Rijksregister	
	Frequentie	%	Frequentie	%
0 (niet-gestorven in 2005)	953233	99.02	997052	99.04
2005	9473	0.98	9697	0.96

Volgens het Rijksregister zijn er in 2005 9697 personen gestorven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Volgens het IMA zijn er in de loop van 2005 van de startpopulatie op 1 januari 9473 personen overleden, iets minder dan 1% van de IMA bevolking. We stellen een verschil van 224 gestorven personen vast tussen beide bronnen. Het IMA onderschat met andere woorden de totale sterfte volgens het Rijksregister met iets meer dan 2%. Dat is een kleinere afwijking dan op basis van de verschillende startpopulatie van het IMA en het Rijksregister verwacht werd. De startpopulatie volgens het IMA ligt met name iets meer dan 4% lager dan de startpopulatie volgens het Rijksregister. Globaal onderschat het IMA in absolute cijfers dus de sterfte van de Brusselse bevolking anno 2005 ten opzichte van het Rijksregister. Maar gezien de startpopulatie nog sterker onderschat wordt, geven de sterftcijfers een overschatting. Alleszins is de afwijking tussen beide bronnen relatief klein (kleiner dan 2%) te noemen. De vraag is of deze afwijkingen een bepaald patroon vertonen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, bekijken we achtereenvolgens de sterfte naar geslacht, leeftijd, gemeente en maand van overlijden.

7.2. Sterfte naar geslacht

Volgens de IMA databank zijn er in 2005 4334 mannen en 5139 vrouwen gestorven in het Brussels Gewest. Volgens het Rijksregister waren dat respectievelijk 4439 mannen en 5258 vrouwen. Wat betreft de verdeling van de sterfte naar geslacht komen de IMA gegevens dus goed overeen met de gegevens van het Rijksregister.

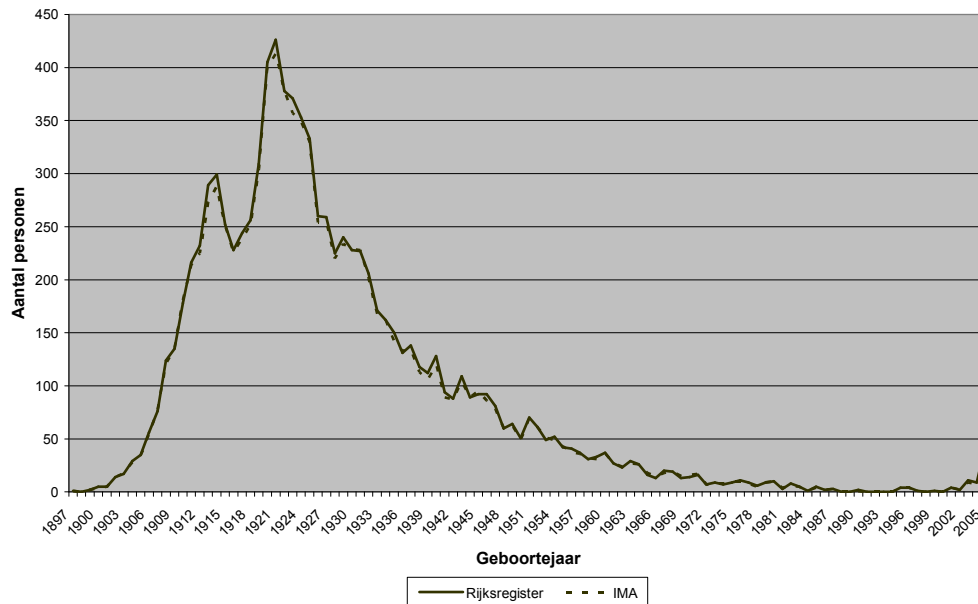
Tabel 16. Sterfte naar geslacht: IMA Pop2 en Rijksregister (2005)

Aantal sterfgevallen	IMA	Rijksregister	Rijksregister- IMA
Mannen	4334	4439	105
Vrouwen	5139	5258	119

7.3. Sterfte naar leeftijd

Voor de verdeling van de sterfte naar leeftijd corresponderen de IMA cijfers goed met de cijfers uit het Rijksregister. Grafiek 15 toont dat de afwijkingen van de sterftcijfers volgens de IMA databank ten opzichte van de gegevens uit het Rijksregister zeer klein zijn.

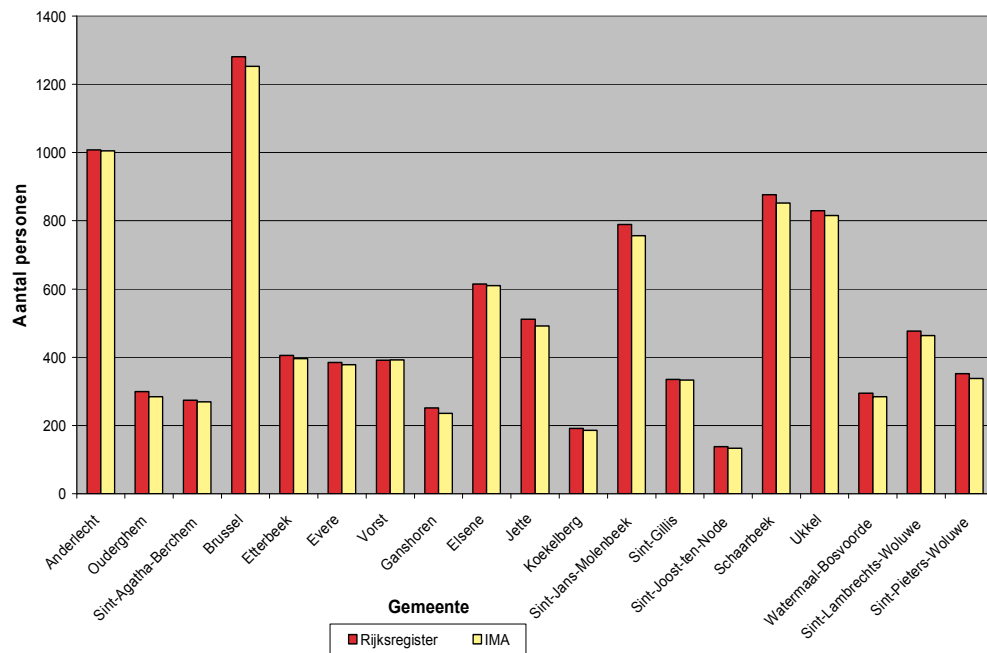
Grafiek 15. Sterfte naar geboortjaar: IMA Pop2 en Rijksregister (2005)

7.4. Sterfte naar gemeente

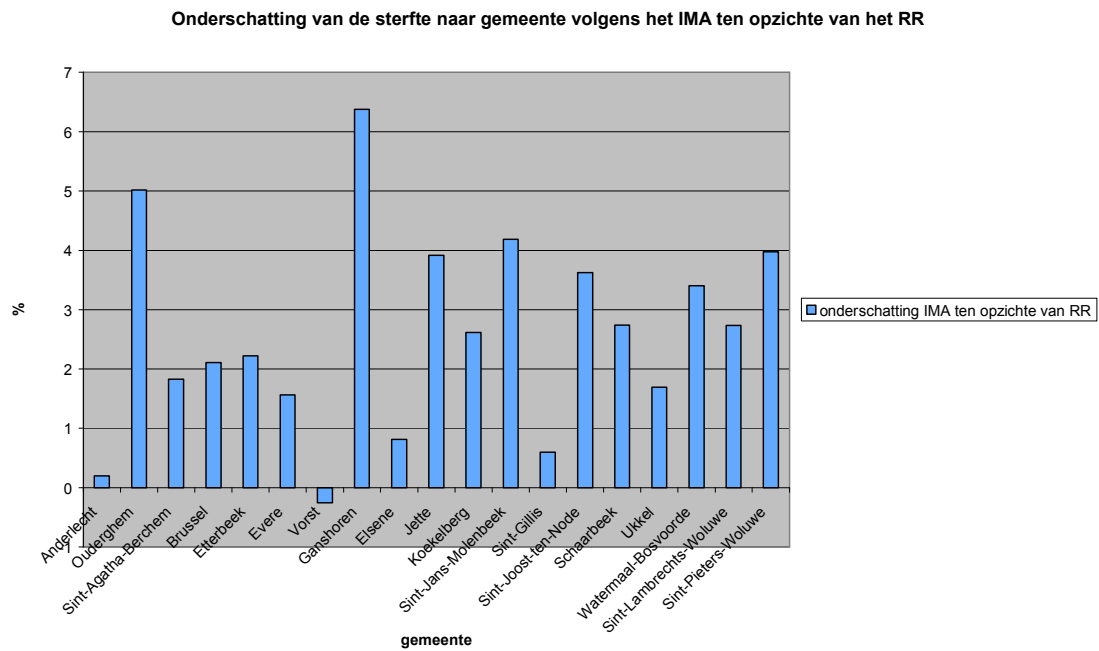
Bekijken we dan de verdeling van de sterfte per gemeente van de Brusselse bevolking anno 2005. Grafiek 16 toont dat de IMA cijfers geen systematische afwijkingen vertonen met de cijfers uit het Rijksregister.

Grafiek 16. Sterfte naar gemeente: IMA Pop2 en Rijksregister (2005)

Grafiek 17 toont de afwijkingen tussen het IMA en het Rijksregister van de sterfte per gemeente. Er komen onderschattingen voor vanwege het IMA ten opzichte van het Rijksregister tot 6%. In Ganshoren en Oudergem stellen we de sterkste onderschatting vast, maar ook in Jette, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Watermaal-Bosvoorde en Sint-Pieters-Woluwe ligt de sterfte volgens het IMA meer dan 3% lager dan de sterfte volgens het Rijksregister. In Vorst, Anderlecht, Elsene en Sint-Gillis liggen de sterftcijfers van het IMA en het Rijksregister het dichtst bij elkaar.

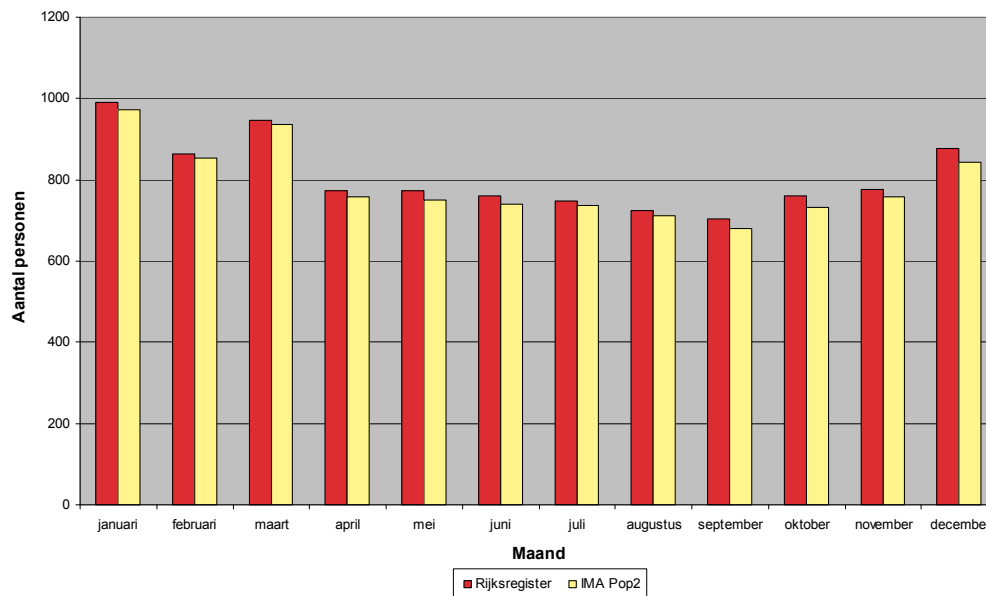
Grafiek 17. Onderschatting sterfte naar gemeente: IMA Pop2 ten opzichte van het Rijksregister (01/01/2005)

7.5. Sterfte naar maand van overlijden

Aan het begin van dit rapport werd ingegaan op het probleem van de sterftcijfers naar maand in de eerste dataset die het IMA ter beschikking stelde 'Pop1' (cfr supra). Grafiek 18 toont dat de sterftcijfers volgens de maand van overlijden in Pop2 wel goed overeenkomen met deze uit het Rijksregister.

Grafiek 18. Sterfte naar maand: IMA Pop2 en Rijksregister (2005)

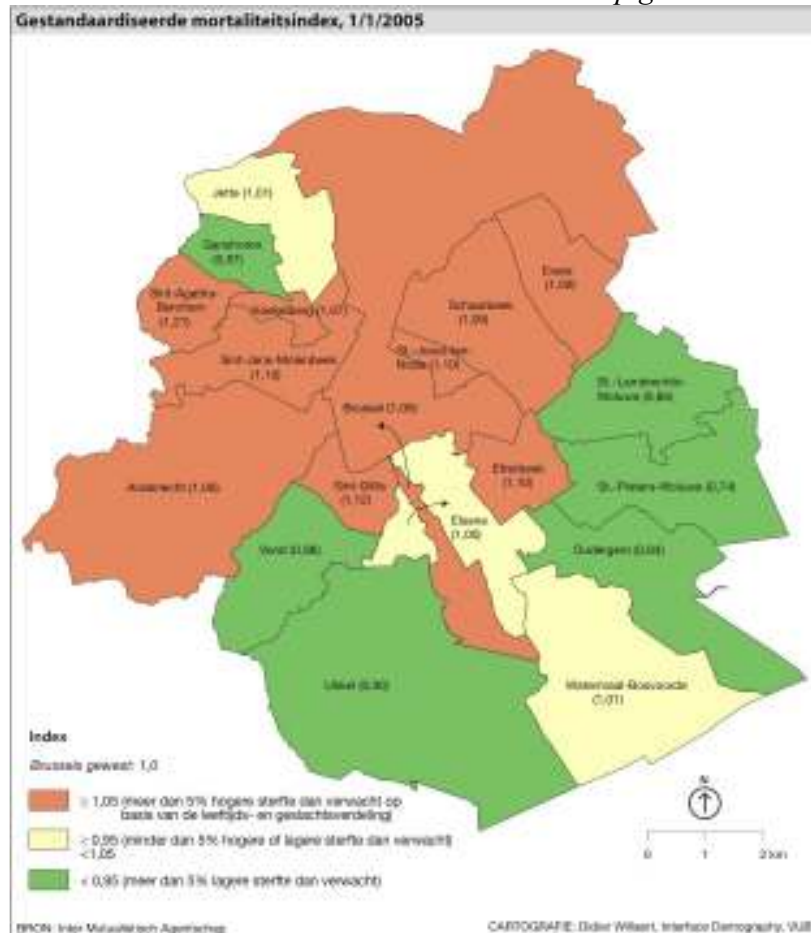
7.6. Gestandaardiseerd sterftecijfer

De voorgaande analyses toonden aan dat de sterftecijfers volgens de IMA dataset Pop2 een goede overeenkomst vertonen met de rijksregistergegevens, en dat de afwijking tussen beide databanken niet veel groter is dan op basis van het feit dat verschillende databanken er nu eenmaal een andere werking op nahouden, kan worden toegewezen. Tot nu toe werd echter geen rekening gehouden met de leeftijdsstructuur van de onderzoekspopulatie, die de sterftecijfers nochtans sterk beïnvloedt. Een bijkomende indicator om het sterftepatroon binnen een bepaalde populatie te bekijken, die wel rekening houdt met die leeftijdsstructuur, is de Standardized Mortality Rate (SMR). Bij het berekenen van die indicator wordt de invloed van verschillen in de samenstelling van de bevolking naar leeftijd en geslacht uitgeschakeld. Dat kan door de methode van indirecte of directe standaardisatie toe te passen. Indirecte standaardisatie geeft de verhouding weer van een waargenomen aantal sterfgevallen in een regio (bv. een gemeente) tot het aantal dat men theoretisch verwacht indien in die regio dezelfde leeftijdsspecifieke cijfers zouden voorkomen als in een referentieregio (bv. het Brussels Gewest). Bij een direct gestandaardiseerd sterftecijfer wordt het effect van een verschillende leeftijdsverdeling uitgeschakeld door voor een populatie de sterfte te berekenen die zou bestaan indien deze leeftijdsverdeling overal gelijk zou zijn. In wat volgt wordt de methode van de indirecte standaardisatie toegepast. Hier worden indirect gestandaardiseerde sterftecijfers berekend.

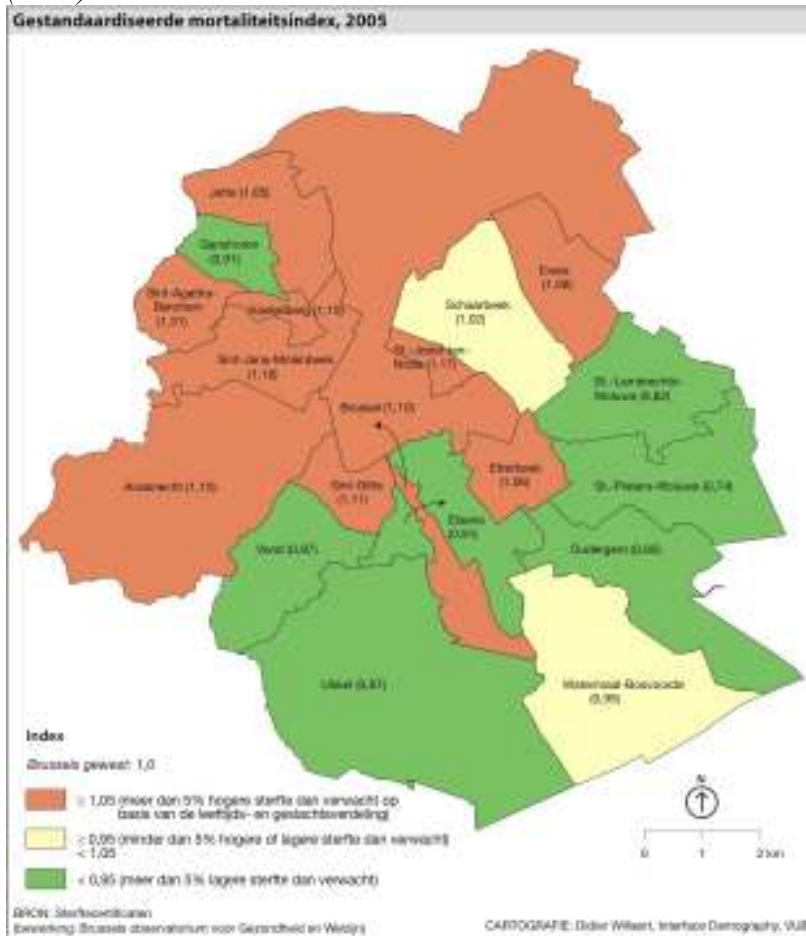
7.6.1. Gemeenteniveau

Eerst berekenen we het gestandaardiseerd sterftecijfer voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op gemeenteniveau. Voor elke gemeente wordt het geobserveerd aantal overlijdens gerelateerd aan het verwacht aantal overlijdens dat zou geproduceerd worden indien de leeftijdsspecifieke sterftecijfers van het Brussels Gewest in 2005, op elke populatie per gemeente toepasselijk zouden zijn. De sterfte in de standaardpopulatie (hier: populatie totaal Brussels Gewest) wordt op 1 gezet, de sterfte in de indexpopulatie (hier: populatie gemeenten Brussels Gewest) wordt daaraan gerelateerd. Zodoende geeft de uitkomst van de SMR aan of er in een bepaalde gemeente over- dan wel ondersterfte is ten opzichte van de totale sterfte in het Brussels Gewest. Als de SMR 1 is, is de sterfte in de indexpopulatie gelijk aan die van de standaardpopulatie. Als de SMR hoger is dan 1, is de sterfte in de indexpopulatie ook hoger en vice versa. Indien we op die manier voor elke gemeente de SMR berekenen en deze informatie samenbrengen, bekomen we kaart 9. Kaart 10 toont de gestandaardiseerde mortaliteitsindex per gemeente voor 2005 in het Brussels Gewest op basis van sterftecertificaten.

Kaart 9. Gestandaardiseerde mortaliteitsindex op gemeenteniveau: IMA Pop2 (2005)

Kaart 10. Gestandaardiseerde mortaliteitsindex op gemeenteniveau: Sterftecertificaten (2005)

Eenzelfde cartografisch beeld van de over- en ondersterfte in de Brusselse gemeenten ten opzichte van de totale sterfte in het Brussels Gewest komt naar voor in beide kaarten. We stellen in de rijkere Brusselse gemeenten in het Zuidoostelijk kwadrant van het Brussels Gewest een lagere sterfte vast dan op basis van de sterfte in het totaal Brussels Gewest, rekening houdend met de leeftijdsstructuur, verwacht werd. In de ‘armere’ gemeenten in het Noordwestelijk kwadrant van het Brussels Gewest stellen we het omgekeerde vast: de sterfte in deze gemeenten ligt hoger dan op basis van de totale populatie in het Brussels Gewest verwacht werd. Elsene en Watermaal-Bosvoorde hebben een sterftcijfer ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de totale Brusselse populatie.

Kleine verschillen tussen beide bronnen zijn normaal, zeker in gemeenten met een klein bevolkingsaantal. Globaal vertonen beide kaarten echter geen systematische afwijkingen, en geven ze eenzelfde beeld van de sterfte in het Brussels Gewest.

7.6.2. Wijkniveau

Het ligt in de opzet van deze studie na te gaan in hoeverre de gegevensbank van het IMA bruikbaar is voor de constructie van gezondheidsindicatoren in Brussel op wijkniveau. Daarom trachtten we ook op dit geografisch niveau gestandaardiseerde sterftcijfers te berekenen, ons baserend op de variabele PP0055 (statistische sector).

Echter, ten eerste kregen in totaal 101841 personen - of 10.6% van alle volgens Pop2 in Brussel aanwezige personen op 1 januari 2005 - geen statistische sector toegewezen. Ten tweede blijken er, bij het berekenen van de SMR, meer dan 4 keer meer sterfgevallen voor te komen in de groep die geen statistische sector heeft dan in de groep met statistische sector, gecorrigeerd voor de leeftijdsopbouw en populatieomvang (SMR=4.49). Het sterfterisico blijkt dus niet gelijkmatig verdeeld over de personen zonder en met statistische sector. Meer nog, de afwijkingen tussen beide groepen zijn zo groot dat het berekenen van gestandaardiseerde cijfers op wijkniveau onbetrouwbaar wordt. Ook hier weer blijkt de noodzaak om aan zoveel mogelijk personen een statistische sector toe te wijzen om de Brusselse bevolking aan de hand van de IMA databank op een betrouwbare manier op wijkniveau te kunnen opvolgen.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht variabelen IMA

Voor de analyses waarvan de resultaten voorgesteld worden in dit rapport, werden de volgende variabelen gebruikt:

Basisvariabelen IMA

PP0005	Nummer zending
PP0010	Uniek identificatienummer gerechtigde
PP0015A	Geboortejaar
PP0020	Geslacht
PP0025	Gemeentecode NIS
PP0030	Grote risico's
PP0035	Kleine risico's
PP0040A	Jaar van overlijden (2005 of niet-2005?)
PP0040B	Maand van overlijden
PP0055	Statistische sector
PP1002	Code gerechtigde of persoon ten laste
PP1003	Sociale toestand op datum van model E
PP1004	Werkloosheid
Maffam	Aantal personen met hetzelfde MAF(maximumfactuur)-gezinshoofd, maw het aantal gerechtigden dat volgens de gegevens in het Rijksregister op eenzelfde adres woont [deze variabele werd door het IMA zelf berekend op basis van de variabelen 'recht op MAF'gezin en 'categorie' MAFgezin']
ss00010	Uniek identificatienummer

Herwerkte variabele 'Werkl_klassen'

Op basis van de code PP1004 werd de variabele werkl_klassen aangemaakt, die de volgende categorieën voor werkloosheid opleverde:

0	'Niet werkloos of niet geteld in E'
1	'Geen toelating tot uitbetaling'
2	'Volledige werkloosheid'
3	'Tijdelijke werkloosheid'
4	'Beroepsopleiding &stage'
5	'Brugpensioen'
6	'Andere'.

Syntax van PP1004 → werkl_klassen³³:

```
if PP1004=00 then werkl_klassen=1;
```

³³ Enkel de categorieën die werkelijk voorkomen in de dataset werden opgenomen in de syntax.

```

if PP1004=01 then werkl_klassen=2;
if PP1004=02 then werkl_klassen=3;
if PP1004=03 then werkl_klassen=2;
if PP1004=04 then werkl_klassen=3;
if PP1004=05 then werkl_klassen=6;
if PP1004=06 then werkl_klassen=3;
if PP1004=08 then werkl_klassen=6;
if PP1004=09 then werkl_klassen=5;
if PP1004=10 then werkl_klassen=5;
if PP1004=11 then werkl_klassen=4;
if PP1004=12 then werkl_klassen=6;
if PP1004=16 then werkl_klassen=4;
if PP1004=18 then werkl_klassen=5;
if PP1004=21 then werkl_klassen=6;
if PP1004=27 then werkl_klassen=0;
if PP1004=69 then werkl_klassen=6;
if PP1004=. then werkl_klassen=0;

```

Herwerkte variabele 'KG1_KG2_klassen'

Om informatie in te winnen met betrekking tot het sociaal verzekeringsstatuut van individuen werd gebruik gemaakt van de Code gerechtigde 1 en Code gerechtigde 2, respectievelijk PP0030 en PP0035. Deze codes geven weer welke hoedanigheid en rechten een persoon heeft in de ziekteverzekering.

Code gerechtigde 1 heeft betrekking op de verzekeringsstatus voor de grote risico's. Zowel een loontrekkende als een zelfstandige zijn verplicht zich te verzekeren tegen grote risico's en de regelgeving voor grote risico's is voor beide groepen dezelfde. De code bestaat uit drie cijfers, waarbij het eerste cijfer weergeeft of een persoon voor de grote risico's behoort tot de algemene regeling (eerste cijfer PP0030=1) of de regeling voor zelfstandigen (eerste cijfer PP0030=4). Het tweede cijfer van de Code gerechtigde 1 geeft de hoedanigheid van een persoon weer., waarbij een opdeling kan gemaakt worden tussen actieven, gepensioneerden, minder- en invaliden, weduwen en weduwnaars, wezen en leden van een kloostergemeenschap. Daarbij dienen nog twee groepen van personen gerekend te worden: de niet gerechtigden en de gerechtigden van het Rijksregister. De niet gerechtigden zijn personen die niet verzekerd zijn, noch voor kleine noch voor grote risico's. Het derde cijfer van de code gerechtigde geeft aan of een persoon al dan niet recht heeft op een voorkeurregeling, wat zoveel betekent als het recht op een verhoogde tegemoetkoming.

De code gerechtigde 2 (PP0035) is qua codering gelijk aan de code gerechtigde 1, alleen heeft zij betrekking op de kleine risico's. Personen die tot de algemene regeling behoren zijn normaal gezien verzekerd tegen zowel grote als kleine risico's. Voor personen die behoren tot de regeling voor zelfstandigen is dit niet het geval³⁴. In deze groep kan een

³⁴ Het onderscheid wat betreft verzekeringsstatuut tussen de algemene regeling en de regeling zelfstandigen is ondertussen veranderd. Vanaf 1 juli 2006 krijgen startende zelfstandigen en personen met een inkomensgarantie

onderscheid gemaakt worden tussen degene die alleen voor de grote risico's verzekerd zijn, degene die vanwege hun hoedanigheid toch ook voor de kleine risico's verzekerd zijn, en degene die een vrijwillige verzekering voor de kleine risico's namen (rapport Stien).

Op basis van de code gerechtigden 1 en 2 werd de variabele KG1_KG2 klassen aangemaakt. Deze variabele baseert zich op het tweede cijfer van de code gerechtigde 1 en maakt het onderscheid tussen beroepsactieven (tweede cijfer PP0030=1), invaliden of mindervaliden (tweede cijfer PP0030=2), gepensioneerden (tweede cijfer PP0030=3), weduwen en weduwnaars (tweede cijfer PP0030=4), wezen (tweede cijfer PP0030=5), leden van een kloostergemeenschap (tweede cijfer PP0030=7), en niet verzekerden (tweede cijfer PP0030=0) (Fonteyn, S.).

- 1 'Actief'
- 2 'Gepensioneerd'
- 3 'Invalide/mindervalide'
- 4 'Weduwe'
- 5 'Wees'
- 6 'Kloostergem.'
- 7 'Gerechtigde RR'.

Syntax van PP0030 en PP0035 → KG1_KG2:

```
IF (PP0030=0 AND PP0035=0) then KG1_KG2=0;
IF (PP0030=100 AND PP0035=100) then KG1_KG2=1;
IF (PP0030=101 AND PP0035=101) then KG1_KG2=2;
IF (PP0030=110 AND PP0035=0) then KG1_KG2=3;
IF (PP0030=110 AND PP0035=110) then KG1_KG2=4;
IF (PP0030=110 AND PP0035=900) then KG1_KG2=5;
IF (PP0030=111 AND PP0035=111) then KG1_KG2=6;
IF (PP0030=120 AND PP0035=120) then KG1_KG2=7;
IF (PP0030=121 AND PP0035=121) then KG1_KG2=8;
IF (PP0030=130 AND PP0035=0) then KG1_KG2=9;
IF (PP0030=130 AND PP0035=130) then KG1_KG2=10;
IF (PP0030=131 AND PP0035=0) then KG1_KG2=11;
IF (PP0030=131 AND PP0035=131) then KG1_KG2=12;
IF (PP0030=140 AND PP0035=140) then KG1_KG2=13;
IF (PP0030=141 AND PP0035=141) then KG1_KG2=14;
IF (PP0030=151 AND PP0035=151) then KG1_KG2=15;
IF (PP0030=410 AND PP0035=0) then KG1_KG2=16;
IF (PP0030=410 AND PP0035=100) then KG1_KG2=17;
IF (PP0030=410 AND PP0035=110) then KG1_KG2=18;
```

voor ouderen een 'volledige dekking' binnen de verplichte verzekering. Voor de andere zelfstandigen werd deze maatregel toegepast vanaf 1 januari 2008 (KCE). Maar aangezien wij werken met de cijfers van 2005, is de oude opdeling nog van toepassing.

IF (PP0030=410 AND PP0035=120) then KG1_KG2=19;
 IF (PP0030=410 AND PP0035=130) then KG1_KG2=20;
 IF (PP0030=410 AND PP0035=460) then KG1_KG2=21;
 IF (PP0030=410 AND PP0035=900) then KG1_KG2=22;
 IF (PP0030=411 AND PP0035=0) then KG1_KG2=23;
 IF (PP0030=411 AND PP0035=101) then KG1_KG2=24;
 IF (PP0030=411 AND PP0035=461) then KG1_KG2=25;
 IF (PP0030=411 AND PP0035=900) then KG1_KG2=26;
 IF (PP0030=411 AND PP0035=111) then KG1_KG2=27;
 IF (PP0030=420 AND PP0035=460) then KG1_KG2=28;
 IF (PP0030=421 AND PP0035=461) then KG1_KG2=29;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=0) then KG1_KG2=30;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=110) then KG1_KG2=31;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=130) then KG1_KG2=32;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=140) then KG1_KG2=33;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=460) then KG1_KG2=34;
 IF (PP0030=430 AND PP0035=900) then KG1_KG2=35;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=0) then KG1_KG2=36;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=121) then KG1_KG2=37;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=131) then KG1_KG2=38;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=461) then KG1_KG2=39;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=900) then KG1_KG2=40;
 IF (PP0030=431 AND PP0035=901) then KG1_KG2=41;
 IF (PP0030=440 AND PP0035=0) then KG1_KG2=42;
 IF (PP0030=440 AND PP0035=460) then KG1_KG2=43;
 IF (PP0030=440 AND PP0035=900) then KG1_KG2=44;
 IF (PP0030=441 AND PP0035=0) then KG1_KG2=45;
 IF (PP0030=441 AND PP0035=110) then KG1_KG2=46;
 IF (PP0030=441 AND PP0035=121) then KG1_KG2=47;
 IF (PP0030=441 AND PP0035=461) then KG1_KG2=48;
 IF (PP0030=441 AND PP0035=900) then KG1_KG2=49;
 IF (PP0030=451 AND PP0035=461) then KG1_KG2=50;
 IF (PP0030=470 AND PP0035=900) then KG1_KG2=51;
 IF (PP0030=471 AND PP0035=461) then KG1_KG2=52;
 IF (PP0030=471 AND PP0035=901) then KG1_KG2=53;

Syntax van KG1_KG2 → KG1_KG2_klassen:

IF (KG1_KG2=0) then KG1_KG2_klassen=0;
 IF (KG1_KG2=1) then KG1_KG2_klassen=7;
 IF (KG1_KG2=2) then KG1_KG2_klassen=7;
 IF (KG1_KG2=3) then KG1_KG2_klassen=1;
 IF (KG1_KG2=4) then KG1_KG2_klassen=1;
 IF (KG1_KG2=5) then KG1_KG2_klassen=1;
 IF (KG1_KG2=6) then KG1_KG2_klassen=1;
 IF (KG1_KG2=7) then KG1_KG2_klassen=3;

IF (KG1_KG2=8) then KG1_KG2_klassen=3;
IF (KG1_KG2=9) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=10) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=11) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=12) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=13) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=14) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=15) then KG1_KG2_klassen=5;
IF (KG1_KG2=16) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=17) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=18) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=19) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=20) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=21) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=22) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=23) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=24) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=25) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=26) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=27) then KG1_KG2_klassen=1;
IF (KG1_KG2=28) then KG1_KG2_klassen=3;
IF (KG1_KG2=29) then KG1_KG2_klassen=3;
IF (KG1_KG2=30) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=31) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=32) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=33) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=34) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=35) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=36) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=37) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=38) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=39) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=40) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=41) then KG1_KG2_klassen=2;
IF (KG1_KG2=42) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=43) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=44) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=45) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=46) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=47) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=48) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=49) then KG1_KG2_klassen=4;
IF (KG1_KG2=50) then KG1_KG2_klassen=5;
IF (KG1_KG2=51) then KG1_KG2_klassen=6;
IF (KG1_KG2=52) then KG1_KG2_klassen=6;
IF (KG1_KG2=53) then KG1_KG2_klassen=6;

Bijlage 2. Categorieën PP1004

(Code werkloosheid indien werkloos in 4e kwartaal van voorafgaand jaar)

- 00 = pas d'autorisation de paiement
geen toelating tot uitbetalen
- 01 = chômage complet - travailleur salarié à temps plein
volledige werkloosheid - voltijdse werknemer
- 02 = chômage temporaire - travailleur salarié à temps plein
tijdelijke werkloosheid - voltijdse werknemer
- 03 = chômage complet - travailleur salarié à mi-temps volontaire
volledige werkloosheid - vrijwillig deeltijdse werknemer
- 04 = chômage temporaire - travailleur salarié à mi-temps volontaire
tijdelijke werkloosheid - vrijwillig deeltijdse werknemer
- 05 = travailleur salarié à mi-temps qui prétend à l'allocation de garantie de revenu
deeltijdse werknemer die aanspraak maakt op de inkomensgarantiewet
- 06 = Chômage temporaire d'un travailleur salarié à mi-temps involontaire non
rétribué Chômage temporaire du travailleur salarié à mi-temps avec
maintien de droits ne bénéficiant pas de l'allocation de garantie de revenu
Tijdelijke werkloosheid van de niet vergoede onvrijwillig deeltijdse
werknemer ; tijdelijke werkloosheid van de deeltijdse werknemer met
behoud van rechten die niet genieten van de inkomensgarantiewet
- 07 = travailleur salarié à mi-temps involontaire
onvrijwillig deeltijdse werknemer
- 08 = importation de droits en Belgique avec E303
invoer rechten in België met E303
- 09 = prépension - travailleur salarié à temps plein
brugpensioen – voltijdse werknemer
- 10 = prépension - travailleur salarié à mi-temps volontaire
brugpensioen – vrijwillig deeltijdse werknemer
- 11 = formation professionnelle et allocation de formation ou de stage à temps
plein
Beroepsopleiding en voltijdse uitkering voor stage of opleiding
- 12 = chômeur employé dans un atelier protégé
werkloze tewerkgesteld in beschutte werkplaats

- 13 = prépension textile - travailleur salarié à temps plein (n'est plus accordée depuis le 1.1.1990)
brugpensioen textiel – voltijdse werknemer (wordt niet meer toegekend sinds 01.01.1990)
- 14 = prépension textile - travailleur salarié à mi-temps volontaire (n'est plus accordée depuis le 1.1.1990)
brugpensioen textiel – vrijwillig deeltijdse werknemer (wordt niet meer toegekend sinds 01.01.1990)
- 15 = prépension travailleurs salariés frontaliers
brugpensioen bejaarde grensarbeiders
- 16 = allocation majorée pendant le dernier mois de la formation professionnelle - travailleur salarié à temps plein
verhoogde uitkering gedurende laatste maand beroepsopleiding – voltijdse werknemer
- 17 = allocation majorée pendant le dernier mois de la formation professionnelle - travailleur salarié à mi-temps volontaire
verhoogde uitkering gedurende laatste maand beroepsopleiding – vrijwillig deeltijdse werknemer
- 18 = code prépensionné à mi-temps et chômage temporaire prépensionné à mi-temps
code halftijds bruggepensioneerde en tijdelijke werkloosheid halftijds bruggepensioneerde
- 21 = vacances des jeunes (A.R du 13.06.2001 publié au Moniteur belge du 26.06.01)
jeugdvakantiedagen (K.B. 13.06.2001 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 26.06.2001)
- 24 = augmentation du taux de change
wisselkoerstoelag
- 31 = Allocation de formation ou de stage à temps partiel
Deeltijdse uitkering voor stage of opleiding
- 33 = dispense études avec plan d'apprentissage complet (art. 155 quater A.R. 20.12.1963: réduction de moitié du montant journalier)
vrijstelling studies met volledig leerplan 155 quarter K.B. 20.12.1963 : halvering dagbedrag
- 34 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoelag

- 35 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de kinderopvangtoeslag
- 36 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag en op de kinderopvangtoeslag
- 37 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 38 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de kinderopvangtoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 39 = Vrijwillig deeltijdse werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag, de kinderopvangtoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 40 = Allocation d'établissement
Vestigingsuitkering
- 44 = Volledig werkloze die recht heeft op mobiliteitstoeslag
- 45 = Volledig werkloze die recht heeft op kinderopvangtoeslag
- 46 = Volledig werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag en op de kinderopvangtoeslag
- 47 = Volledig werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 48 = Volledig werkloze die recht heeft op de kinderopvangtoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 49 = Volledig werkloze die recht heeft op de mobiliteitstoeslag, de kinderopvangtoeslag en op de toeslag van 247,89 EUR ingevolge het volgen van een beroepsopleiding
- 57 = Vergoedbaar als deeltijdse werknemer rechthebbend op de inkomensgarantie-uitkering (regeling vanaf 01.07.2005-
- 69 = chômeurs contrôlés qui, en application de l'article 69 du règlement CEE n° 1488/71, se rendent temporairement à l'étranger pour y chercher du travail
gecontroleerde werklozen die zich in toepassing van artikel 69 van de E.E.G.-verordening nr. 1488/71 tijdelijk naar het buitenland begeven om daar werk te zoeken

- 91 = indemnité d'attente réduite dans le cadre d'un contrat de première expérience professionnelle
verlaagde wachtuitkering tijdens eerste werkervaringscontract
- 97 = activité cumulable mais allocation journalière réduite à zéro
cumuleerbare activiteit maar daguitkering herleid tot nul
- 98 = code du travailleur salarié à temps partiel avec maintien des droits, lequel entame un travail à temps partiel dans le cadre d'un plan d'entreprise
code van de deeltijdse werknemer met behoud van rechten die een deeltijdse tewerkstelling aanvat in het kader van een bedrijfsplan
- 99 = travailleur salarié à temps partiel avec maintien des droits, qui n'a pas droit à l'allocation de garantie de revenu
deeltijdse werknemer met behoud van rechten die niet gerechtigd is op de inkomensgarantie-uitkering

bb (blanco's) =

Pour les non chômeurs (actifs, pensionnés, ...)

voor de niet werklozen (actieven, gepensioneerden, enz...)

Pas de jours de chômage au 4e trimestre précédent l'année de référence

Geen werkloosheidsdagen tijdens het 4e kwartaal van het voorafgaand jaar.

Les affiliés non comptés dans les modèles E

Niet getelde leden in de modellen E

Referenties

- ACTIRIS (2005). *Statistisch jaarverslag 2005* [http://www.actiris.be/Nl/Statistiques/Statistisch_verslag_2005.pdf].
- Deboosere P., Willaert D., Gadeyne S., Wayens B., Van Cutsem S., Vandermotten C., Marissal P., Charles J., Kesteloot C. & Slegers K. (2006). *Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad*. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel.
- De Corte S. & J.-P. Sanderson (2007). *Uitwerking van een wijkmonitoring die het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestrijkt. Eindrapport afbakening van wijken* [http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/conscientia/bin/download/Help/Docu/Wijken_Eindrapport.pdf].
- Fonteyn, S. (2007). *Haalbaarheidsstudie naar het gebruik van IMA gegevens voor de constructie van gezondheidsindicatoren op wijkniveau*. Onderzoeksrapport.
- KCE (2008). *Evaluatie van de effecten van de maximumfactuur op de consumptie en financiële toegankelijkheid van gezondheidszorg, KCE rapport 80A* [<http://www.kce.fgov.be/Index.aspx?SGREF=5272&CREF=11239>].
- Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (MBHG) & Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA). *Statistische indicatoren van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Uitgaven 2006/2007/2008*.
- RVA (2005). *Statistisch jaarboek 2005*. [http://www.rva.be/D_Stat/Jaarboek/Statjaarboek_2005/ContentNL.htm].
- Vanroelen, C, Smeets, T., & F. Louckx (2003). *Nieuwe kwetsbare groepen in de Belgische gezondheidszorg*. Federaal Wetenschapsbeleid.
- Willaert, D & P. Deboosere (2005). *Buurtatlas van de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de aanvang van de 21^e eeuw*.